

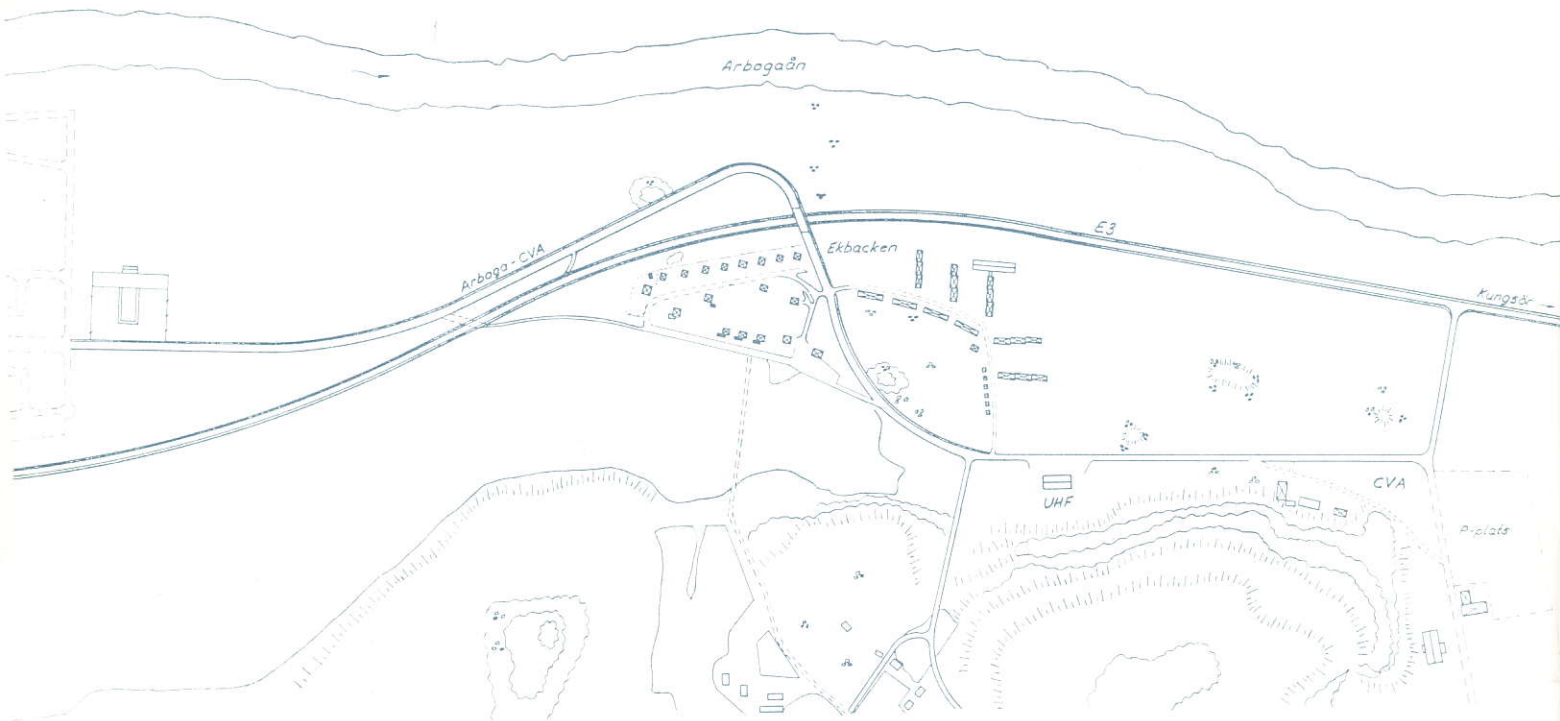

BERGROLLET

Personaltidning för CVA-UHF
Nr 1 1966 • Årgång 17

FRISKA FLÅKTAR

Europaväg nr 3 får ny dragnig

Korsning för Arbogabor till CVA-UHF

Det första grävskoppegreppet har tagits för europaväg E3:s nya dragnig. Den skall vara klar när högertrafiken startar i sept. 1967. Vägen som berörs sträcker sig från bron vid Hjälmare kanal till Vinbäcksområdet.

Huvudvägen kommer att ligga c:a 200 meter norr om nuvarande vägkors

vid CVA. Infarten regleras av ljussignaler. Därifrån går den österut norr om Ekbacken och ansluter till den nuvarande där Kungsörsvägen i dag möter.

För Arbogabornas egen del, främst gående och cyklister, hänvisas till den väg vi går idag, som fullföljer svängen

söder Ekbacken och går norrut via en viadukt över E3, tar av västerut och ansluter nuvarande Kungsörsvägen. För cyklister och gående blir det dessutom en "kotunnel" under E3 ungefär vid *det stora diket*. Beträffande fartbestämmer är ännu inget bestämt.

ARBOGA INDUSTRIER

Bergtrollet ämnar publicera några artiklar om Arboga Industrier. Vi börjar i detta nummer med en beskrivning om hur det kända Arboga Ölet tillkommer.

Omslagsbilden

Friska fläktar över Arboga.

Marinens helikopterskola är förlagd vid CVA.

Se artikel sidan 5.

Tryck: Arboga Boktryckeri AB, Arboga, 1966

Familjedagen i revy

Söndagen den 13 mars upplivade ett stort antal CVA-are och UHF-are minnen från Familjedagen den 5 sept. 1965. På Folkan visades vid två skilda föreställningar den film som upptogs då CVA visades för anhöriga, UHF och DC. Trots att filmen inspelats under ogynnsamma ljusförhållanden, då de, som har gott minne, erinrar att det var helmulet och regnade mycket, var filmen bildtekniskt god. Den uppskattades av alla åldrar och det hördes glada utrop vid igen-

kännanden. Några klagade på att filmen inte var längre och att man såg för litet av uppvisningarna, men detta måste försvaras med att det kostar rätt mycket att göra en film och den måste begränsas.

Efter denna film följde "Svenskt Flyg under 50 år", upptagen vid en uppvisning för allmänheten i Malmslätt, 1960, varvid speciellt märktes en kavalkad av flygplantyper representerande olika decennier i vårt Flygvapens historia.

BERGTROLLET

Personaltidning för Centrala Flygverkstaden och FF Underhållsavdelning Förrädsbyrån, Arboga.

Ansvarig utgivare:

CCVA v. dir **A Högfeldt**

Redaktör:

Ragnar Fr Bengtson

Tel. 494

Redaktionskommitté:

Gunnel Rydeborg, tel. 400, Carl-Rickard Ekblad, tel. 106, Carl-Hugo Dahlström tel. 169, Gunnar Gustavsson, tel. 272, Christer Nilsson, tel. 401.

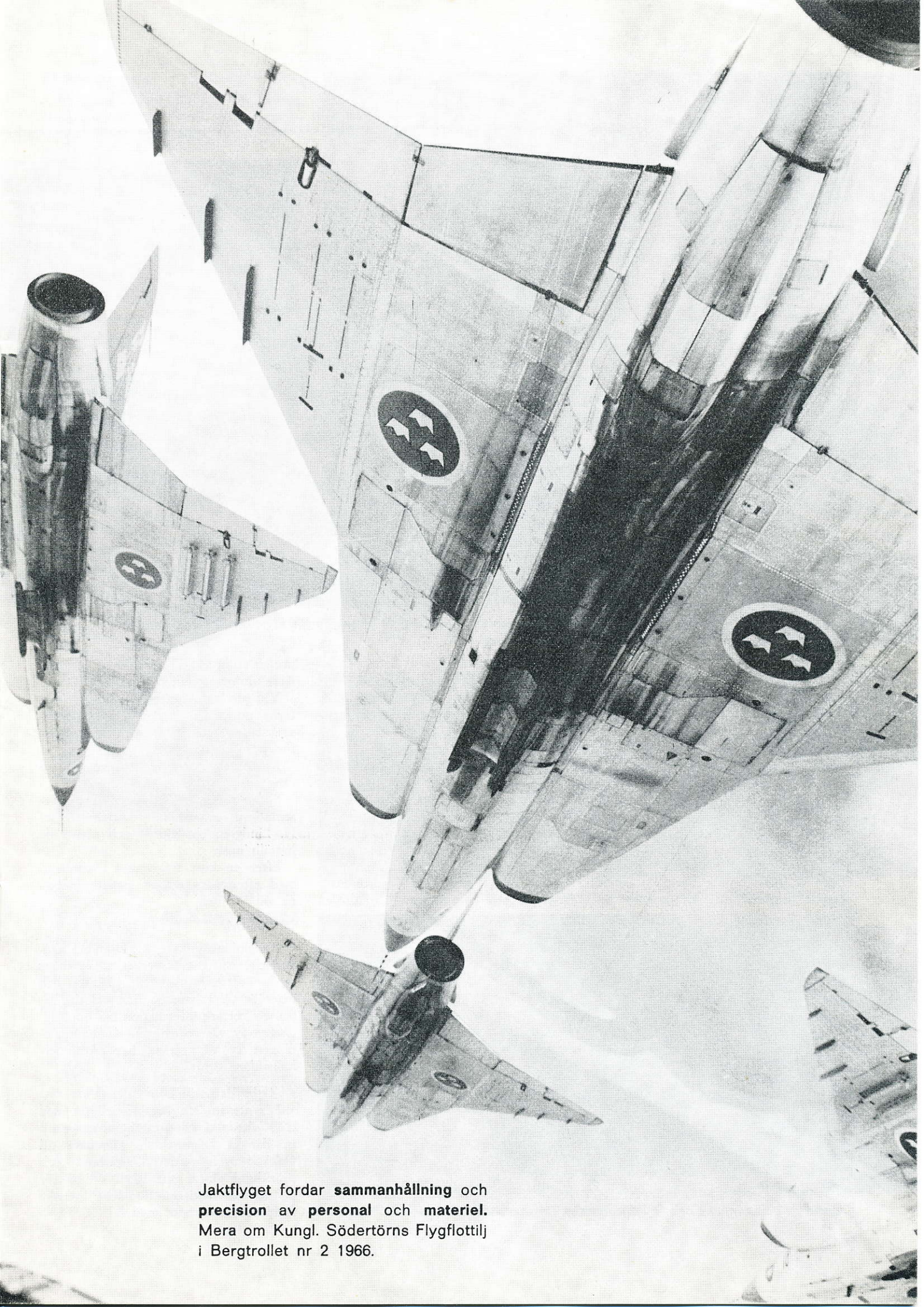
UHF-PERSONALTRÄFF

AVHÄLLES I ÅR DEN

25 mars

Å FOLKETS HUS

VÄL MÖTT UHF-ARE

Jaktflyget fordrar **sammanhållning** och **precision** av **personal** och **materiel**. Mera om Kungl. Södertörns Flygflottilj i Bergtrollet nr 2 1966.

Hänt se'n sist

ur CVA-chefens dagbok

1965

7 december

Förre styresmannen för CVV Nils Söderberg, som utreder och planerar transporter med fpl Tp 84, hemsökte sin kontaktman vid CVA ingenjör G. Wase.

15 december

För diskussion om eventuella arbetsuppgifter och för att på plats lära känna CVA och dess ledning, hade vi besök av chefen för Arméförvaltningens elektroavdelning överste L. Nyström. I sitt sällskap hade han sina närmaste medarbetare samt dessutom representanter för TUK och FFV.

16 december

Kapten H. Lindström, Marinens helikopterskola, kom till CVA och diskuterade med ingenjör E. Bäck Hkp-skolans förläggning här.

21 december

För att ge oss goda och värdefulla råd, när vi nu på nära håll skall umgås med dovhjortar, hade vi bett jaktvårds-konsulent F. André att komma till CVA. Hans entusiasm för vårt initiativ gladdede oss mycket. Ingenjör G. Wase var besöksmottagare.

1966

10 januari

Den 10 jan. kl. 11.00 anlände Marinens helikopterskola med fem helikoptrar. Efter ett hälsningsvarv över Arboga landade de i perfekt ordning på hangarplattan.

12 januari

Chefen för Flygförvaltningen generalmajor G. Falk brukar varje år lämna berörda industrichefer en prognos be-

Statssekreterare Olhede saluterar chefen för Flygförvaltningen i närvaro av generaldirektör Svärd.

träffande anskaffningen av tele- och elmateriel för de närmast kommande åren. Informationen var i år förlagd till CVA.

Som hedersgäst var nye statssekreteraren i Forsvarsdepartementet S.-G. Olhede inbjuden. Han infann sig tillsammans med sina medarbetare kansliråden Sven Larsson och Benkt Dahlberg samt departementssekreterare Gunnar Holmberg.

Dagen började med att gästerna — anlända per flyg och bil — serverades kaffe på Gyllene Balken. I föreläsningssal gav sedan verkstadsdirektör Högfeldt och överingenjör Larsson en

presentation av CVA varefter byråchef K. Hultman orienterade om UHF.

Vid rundvandringen på CVA var gästerna uppdelade i tre grupper. Bergverkstaden, telehallen och verkstaden för yttre testutrustning besöktes.

Kl. 12.30 intogs lunch på vår restaurang.

Sedan general Falk givit en kort presentation, informerade avdelningschef H. Lindgren om gjorda och planerade beställningar.

Efter en kort frågestund i samband med eftermiddagskaffet avreste gästerna vid 16-tiden.

19 januari

Avdelningsdirektör J. Lindahl, ekonomichef vid Fabriksverket, tillsammans med överstelöjtnant B. Salmson och ingenjör G. Johansson fick vid sitt besök en kortare information om upplägningen av vår redovisning samt omfattningen av vår verksamhet på underhållssidans B-nivå.

20 januari

För att studera översynsarbetet med BT9C hade vi nöjet att hälsa en grupp ur danska krigsmakten välkomna till CVA. Ingenjörerna Westerlund och Björklund gjorde sitt bästa att på för de danska vännerna förståelig svenska förklara vårt arbete med BT9C.

CVA-värden verkstadsdirektör Högfeldt hälsar ASEA-representanterna dir. H. Liander (i bakgrunden) och C. Mileikowsky välkomna den 12 jan.

21 januari

Nye chefen för Arboga Mekaniska Verkstad, direktör Bertil Ohlson, gjorde sitt första besök vid CVA.

25 januari

Chefen för Marinen viceamiral Åke Lindemalm inspekterade helikopterskolan och fick vid samma besök en information och visning av CVA.

Amiral Lindemalm flög själv samma helikoptertyp, Hkp 2, som användes vid utbildningen här.

3 februari

För att diskutera och få information om yttre testutrustning var överingenjörerna G. Lindqvist och I. Öfverholm samt ingenjörerna K. Tibemo och D. Degerman hos ingenjör L. Thornström.

24 februari

För att se och diskutera CVA:s resurser för montage av en större radarstation gjorde representanter för tillverkaren av densamma, Compagnie Francaise Thompson et Houston, svenska representanten Decca Navigator och Radar AB samt beställaren, FF/EL, ett besök vid CVA.

Amiral Å. Lindemalm på CVA den 25 januari.

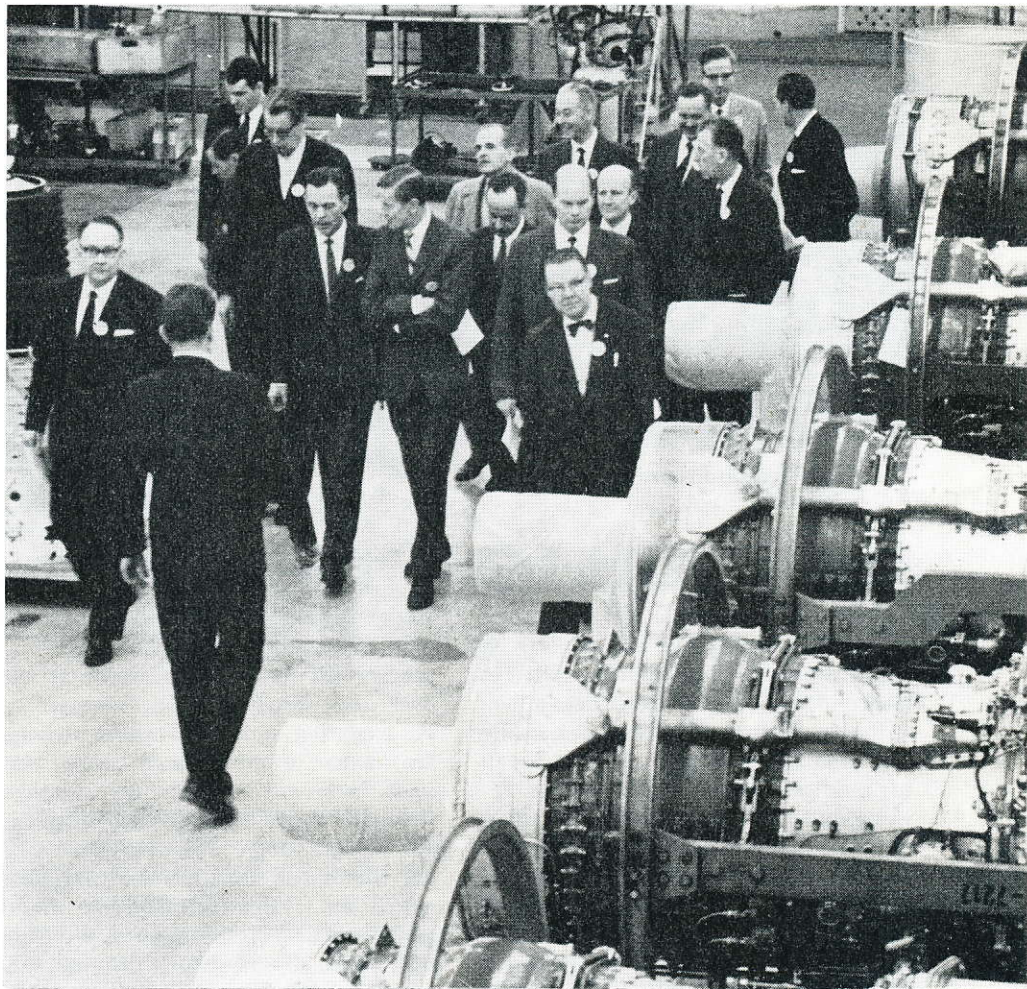
FÖRETAGS-NÄMNDEN

Den 7.3 reste företagsnämnden vid CVA till en av Centralförbundet Folk och Försvar ordnad konferens på FI i Västerås. Flottiljen mottog besökarna med en orientering om dess uppgifter, organisation, demonstration av flygutrustning samt en realistisk och aktuell vädergenomgång för flygning.

Chefen för FI överste R. Svartengren höll ett fascinerande föredrag om Sveriges strategiskt utsatta läge och om de kringliggande parternas intressen och krigsresurser.

Bdir R. Klinge framlade därefter fakta om civilförsvaret.

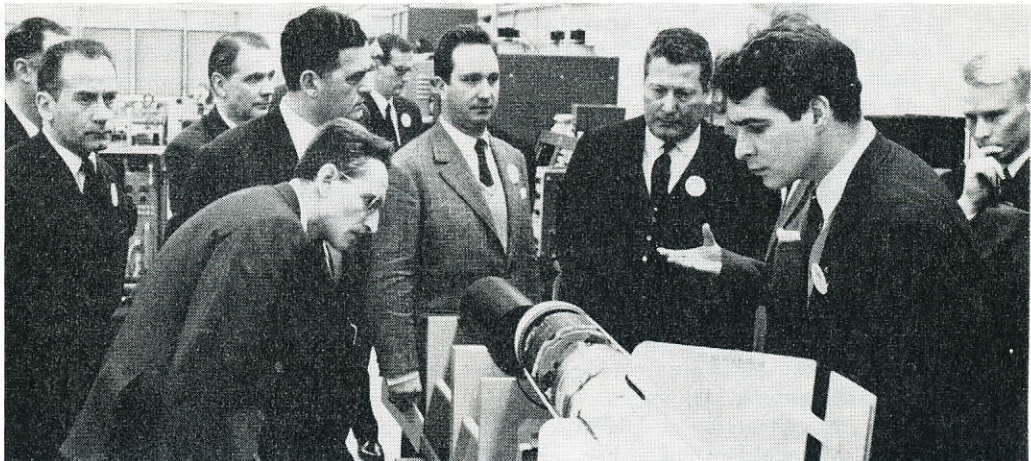
Konferensen avslutades med en frågestund.

Flygförvaltningens och industriens män i RM6:s skugga den 12 jan.

Överste Nyström (2:a fr. v.) med stabspersonal från Arméförvaltningen med värdar vid besök den 12 december.

Fransmän studerar intresserat en demonstrationsrobot den 24 februari.

Vårisen är lockande men förrädisk.

DE FARLIGA ISARNA

Det är en fråga, som man utan tveksamhet måste kunna besvara med ett säkert ja eller lika bestämt nej.

Tveksamhet i stil med "den håller nog" kan bli ödesdiger.

Egentligen är det underligt att vi i vinterlandet Sverige inte har den kunskap om isar och isläggning som är nödvändig för att riskfritt vistas på isen. Vi "tror" i allmänhet att isen är tillräckligt "tjock".

För att säkert bedöma bärigheten är det nödvändigt att känna olika former av isbildningar.

Kärnis är all nybildad is utan samband med snöfall. Isen blir klar och hård.

Snö- eller stöpis bildas efter ihållande snöfall på en avkyld vattenyta. Snön smälter ej utan övergår till sörja, som så småningom fryser samman. Stöpis är vanligt över strömfarliga områden t ex Arbogaån.

Knotteris uppstår då nyfallen snö faller på vattenbelagd is.

Överis bildas på vattentäkt is vid otillräcklig frost.

Snötäckt is över strömmande vatten är den mest farliga man kan råka ut för. Under förvinterns isläggning är det vanligt att nyfallen snö helt döljer den tunna isskorpan. Den läckra ytan ger då ett homogent intryck. Att barn på egen hand vill "prova" isen är inte förvånansvärt. Den pekfingerförmaning som föräldrarna brukar ge sig tid med är ju för ett vetgirigt barn inget konkret bevis på, att den lockande isen är farlig.

En minst lika förrädisk och livsfarlig issituation inträffar under senvintern och förvåren alltså just vid den tid Du läser dessa rader.

Vi har gynnats av en härligt kall och snörik vinter, isläggningen har varit god och vistelsen på isen har kunnat ske

utan risk. Här i Arboga finns ett typexempel på hur en till synes riskfri väg över isen nästan omärkligt övergår till ett livsfarligt stråk. Det gäller Arbogaån. Än har ju strömmande vatten. Närmast bron vid elverket är strömmen stark och ingen is bildas. Strömmen blir allt lugnare längre nedströms men vattnet blir aldrig stillastående. Isläggningen på ån i höjd med området Gäddgårdsskolan—Tegelbruket sker långsamt, istäcket har varit dolt av snön och åns relativt branta kanter försvårar isläggningen.

Inom detta område har gångstigar trampats upp som genvägar över ån. Tack vare den ovanligt ihållande kylan har isen under januari och en bit in i februari varit bärkraftig. Lika långsamt som isläggning sker på ån (strömmande vatten) lika snabbt och förrädiskt sker islossningen. Isen på ån består av den tidigare nämnda **stöpisen** som är porös och har dålig motståndskraft. Dagsmejan tär på snöskiktet, smältvattnet tränger allt längre in i porerna. Strömvattnet bearbetar isens undersida, isen luckras allt mer och bärigheten minskar snabbt. Det livsfarliga innebär i detta skede att det relativt tjocka snötäcket *ser likadant ut* som då isen var bärkraftig. Vuxna som vant sig vid den enkla genvägen över ån måste inse riskerna och målmedvetet lära barnen detta *innan* olyckan sker.

Hjälmarens isvidder är ju ett härligt utflyktsmål så länge bärigheten är säker. En söndagsutflykt i solsken är stimulerande vare sig man har pimpel eller ej. Antalet pimpelhål blir dock fler allt eftersom vintern lider. Detta tillsammans med den pågående smältningen gör att uppmärksamheten måste skärpas. Vid alla färder på is är det en trygghetskänsla för en själv — och de hemmavarande — att utrusta sig med

enkla redskap som borde vara självklara: *Isdubbar, ispik* och *livlina*.

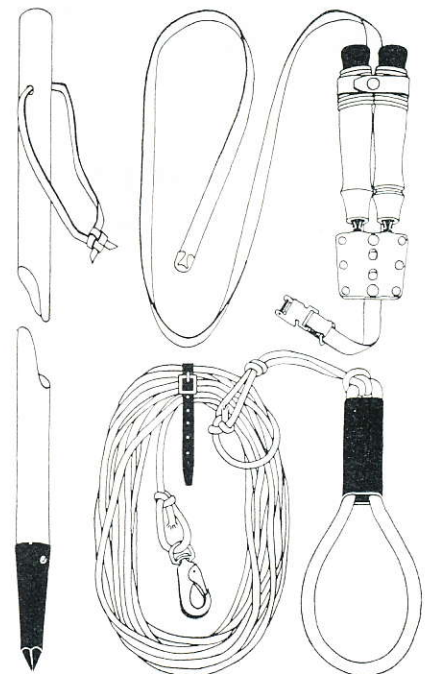
Ispiken, eller isbillen om man är pimpelfiskare, är nödvändig för att kunna avgöra isens tjocklek. Bälten med svaga områden kan förekomma var som helst varför det är nödvändigt att "pika" ofta. Tränger vattnet upp vid ett kraftigt hugg är det klokt att ändra riktning.

Isdubbarna är en självklar och billig livförsäkring men de måste bäras lätt åtkomliga på bröstet. Är olyckan ändå framme vänder man bröstet mot den iskanta varifrån man kom och drar sej med kraftiga hugg framåt. Detta råd är naturligtvis lätt att skriva men ändå nödvändigt att komma ihåg.

Livlinan av nylon eller smidig hampa bör vara c:a 15 meter lång och i kaständan utformad till en avvägd ögla som den nödställda kan gripa tag i. En livlina med kastklump d. v. s. läderpåse med hagel är nog bra men besvärande att få i ansiktet om hjälparen träffar prick. Även livlinan bäres självfallet lätt tillgänglig för kast.

Ett allmänt bruk av flytvästar vid isfärder är nog en alltför ambitiös förhoppning men nog skulle man kunna tänka sej att stoppa något extra flytbart i ryggsäcken. Tänk vad lätt att tillsammans med reservtröjan, smörgåsarna och termoserna stoppa ned en pumpad cykelslang, simdyna, tillsluten plastbehållare, plåtdunk e. d. Kanske en sådan extrapryl ger det tillskott av flytförmågan som behövs för att hålla huvudet ovanför vattnet tills man lyckats komma upp igen.

C.-E. Widerlöf.

Tre komponenter till livförsäkring.

MOBIL KONST - EXKLUSIV LYX

"HOVRING"

Friska fläktar yr upp fina flingor.

För att inte störa "Bergtrollen" har en behaglig "Bullermatta" lagts över Arboga. Över oss surrar det mer än normalt av motorbuller och rykten i lagom proportion.

Kylan har gjort att humlor och bin tappat "stinget".

"Dovhjorten", en ny symbol?

I luften är det "våryra".

Marinens helikopterskola bedriver grundläggande helikopter-utbildning på Arboga-aerodromen.

Därför kan i dag vakna Arbogaborse skäggiga ansikten och "salta" sailors vagga omkring på dess kullerstensbelagda gator.

Även "stålmän" från Flygvapnet — med övervägande delen av sin uppväxttid i luften — göra Arboga sin "kur".

Chef för skolan är kapten Hans Lindström, som till sitt förfogande har 5 flyglärare. Elevantalet är 7 från Marinen och 4 från Flygvapnet.

Marinens elever är utvalda som de bästa från en grundkurs med 50 elever och 50 timmars flygutbildning på Sk 50 vid Krigsflygskolan, Ljungbyhed.

Flygvapnets elever är rutinerade förare — med 1.000-tals flygtimmar bakom sparkarna i jet-flygplan.

Här vid CVA skall nu dessa Marinens primuselever genomgå GHU dvs grundläggande helikopterutbildning. Denna innefattar 50 flygtimmar på helikopter Hkp2 under en kalendertid av 3 månader.

På icke flygtid bedrivs teorielektioner och fysisk träning.

En utmärkt förläggning har man i Arboga f. d. ålderdomshem — som åter fyller en stor uppgift.

Hkp2 har originalbeteckningen Aloette II och är fransktillverkad av Sud Aviation, samma flygplanfabrik som tillverkar passagerarflygplanet Caravelle.

Vid helikopterskolan begränsas inte utbildningen enbart till att flyga helikoptern utan även att behärska den säkert i kritiska situationer, landningar i okänd terräng och på små ytor.

Föraren skall efter avslutad grundutbildning säkert kunna flyga hkp2, men därmed är han långt ifrån färdigutbildad, i önskad grad för Marinens ändamål. Därför fortsätter skolningen på förarens eget förband med mera avancerade övningar och först efter 2 år anses han vara fullt färdigutbildad och bör då behärska 2 helikoptertyper, en mindre och en större.

Att flyga helikopter är — enligt vissa källor — avsevärt svårare än att manövrera ett normalt flygplan.

Flygvapnets elever grundutbildas på helikopter typ Bell, vilka äro inhyrda från Osterman Aero. Efter denna första grundutbildning sker inflygning på andra helikoptertyper för speciella ändamål och uppgifter.

Helikopterutbildningen började som ett rent experiment under 50-talet och tillgick så att Marinpersonal utbildades hos Ostermans-Aero på typ Bell. Först år 1958 anskaffade Marinen sina första egna helikoptrar — HKP1 typ Vertol 44, populärt kallad "bananen".

Marinen ensam svarar ännu för utbildningen av helikopter-förare för Marinen och Flygvapnet. — Armén sköter sig helt självständigt och har egen flygskola i Boden.

Helikoptern har speciellt i kriget i Vietnam visat sig vara mindre sårbar än man befarat. Den har möjligheter att flyga på låg höjd och under dåliga väderleksförhållanden samt är oberoende av landningsplatser. Härigenom kan den lätt gömma sig i terrängen och överraskande föra fram folk och materiel till platser där andra transportmedel ej kan användas.

Marinen avser utnyttja helikoptern för personaltransport, kustjakt minsvepning, rekognosering och underhållstjänst m. m.

Flygvapnets helikopterorganisation är ännu "svävande" men med "hovring" på inte alltför hög höjd bör man någon gång få fast mark under medarna.

Helikoptern har mer och mer börjat komma till sin rätt som civilt transportmedel. Otaliga äro de uppgifter som helikoptern kan utnyttjas för.

Utöver "taxitrafiken" kan den utnyttjas för snabb ambulans- och räddningstjänst. Inom polisen har man funnit mångskiftande användning för sin helikopter, nämnas kan trafikövervakning och trafikreglering m. m.

Effektivare och mer avancerade varianter av de rotorvingade maskinerna ligger i dag på de stora flygplanstillverkarnas program. Ändock talar mycket för att helikoptern aldrig kommer att bli någon flygande folkvagn.

Ett av skälen är det mycket höga inköpspriset och dels dryga underhållskostnader.

Önskar Du nå det "omöjliga" köp då en helikopter. I morgon har "Svenssons" Bell.

Här några data på två inom landet förekommande typer:

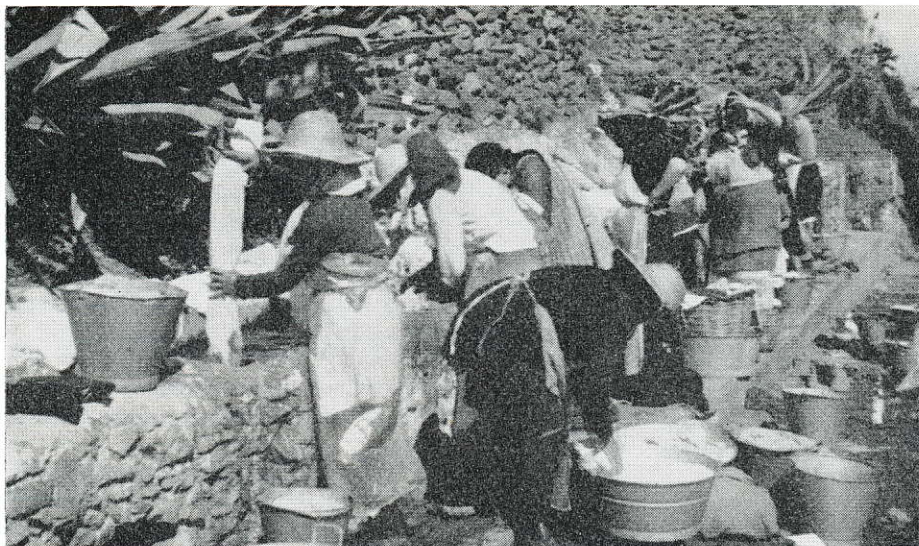
Aloette II: 390 hkr. turbojet motor, fabr. Turbomeka.
Max fart: 165 km/t.
Max höjd: 11000 m.
Lyftförmåga: 1600 kg.
Sittplatser: 4.

Vertol 107: 2 st gasturbinmotorer, fabr. Bristol Siddeley.
H1200 Gnome på vardera 1200 hkr.
Marschfart: 250 km/t.
Lastförmåga: 4,5 ton och kan ta 26 utrustade soldater + plutch + 2-3 mans besättning.

Intresserade av mera avancerade typer hänvisas till TV.

Sh-ang-ri-la.

Januariresa till sommarland

Infödningkvinnor vid den "kommunala" tvättinrättningen.

Vi står där i vänthallen på Bromma, norrlänningarna, ett sällskap från Luleå med överrock och pälsmössa — damerna i päls. Det är kallt — 8°. Klockan är bara 6. Vi är allesamman en smula yrvakna. En högtalarröst uppmanar oss att låta väga in bagaget. Vi ska resa kl. 7 men då kommer spökrösten igen och talar om att starten måste uppskjutas — det är landningsförbud på Bulltofta. Men, fortsätter rösten, vi bjuder på kaffe medan ni väntar. Dov stämning — väntan. Så kommer det förlösande ordet: Vi startar kl. 9. Embarkering och start. Bulltofta väntar — med mildväder. Ny embarkering — nu blir planet fullastat. Flykt mot söder i och ovan molnen. Grått, trist och murrigt. Så plötsligt lättar det en smula. Vi går ned på lägre höjd, skymtar de Ostfrisiska öarna och det blir strax lite trevligare, för det finns ingen snö längre. Ännu längre söderut, sedan vi sett Eiffeltornets silhuett, börjar det rent av lysa en smula grönska. Vi mellanlandar i Bordeaux för tankning, och när vi kommer ut är det precis som man anade vären. Överrocken kanske behövs ändå — men i alla fall. Full rulle söderut igen och just i själva skymningen skådas Pyrenéernas utlöpare mot väst. Sedan blir det mörkt. Vi klättrar upp på högre höjd. Städer skymta som små glittrande smycken och rätt som det är säger piloten att vi just passerar Tanger. Det

var den sista känningen med land och de följande fyra timmarna går färden över havet. Det börjar synas ljus från båtar på vattnet och rätt som det är far vi över Las Palmas för att landa på Gando som Gran Canarias flygplats heter.

Underligt — luften känns så ljum. Överrocken är rent av besvärande, trots att det är midnatt och följaktligen borde vara ganska svalt. Det är ett par mil att resa till staden och hotellet. Den härliga sängen frestar, men i dagningen som inträffar så där omkring halv åtta vaknar man pigg och utvilad. Havet som syns från balkongen verkar lockande — tänka sig det är tjugofem grader i vattnet! Sol, varm och skön men farligt brännande i den svalkande vinden från havet. Sedan blir det att bekanta sig med staden. Det är söndag och varannan sådan spelas en fotbollsmatch mot något lag från Spanien. Fotboll är mycket populärt på Gran Canaria och kan komma känslorna att svalla. Stadion rymmer 35.000 åskådare och lita på att där är fullsatt. Dagens match går mot Palma de Mallorca och slutar med seger för hemmalaget. Söndagen före hade domaren den dåliga smaken att döma bort ett mål för hemmalaget. Ett femtiotal åskådare rusade då ut och lade sig på planen, för att hindra fortsatt spel. Matchen måste avbrytas till dess att Röda Kors-personal fått bära bort "sa-

botörerna". Tjurfäktning är inte särskilt populärt och dessutom dyrbart att arrangera, eftersom man måste importera både tjurar och tjurfäktare. Där emot förekommer tuppfäktning och hundkapplöpning, naturligtvis med vad-hållning.

Det blir snart vardag igen och canarierna återgå till sina sysslor och vi turister till bad, solning, shopping och andra nöjen. Ja just nöjen. För gå vi ut på "rövarorget" för att handla så hör det till nöjena för både köpare och säljare att pruta och prata våldsamt för då får säljaren anledning att på svenska skälla sin köpare för "snål smålänning". Men Gran Canaria är inte bara Las Palmas och havet. Följ med oss på utflykter inåt ön, drick av dess bittra "hälsovatten" som garanteras göra er 10 år yngre, titta på blommorna, pelargonier växer vilt i alla vägkanter, bouganvilla växer i 3—4 meter höga snår i sprakande nyanser, se mimosan — som är ett träd. På bergssluttningarna blommar mandelträdet och högst där uppe mot toppen är det nyutsprungna vår. Grönskan är skir och ljusgrön som hemma på våren, fikonsträdens blad är som löven här hemma då de titta fram i vårsolen även om formatet är lite större. Och försumma heller inte att besöka kratern av en länge sedan slocknad vulkan på vars botten ligger en "bondgård" med bananodlingar. Se bananerna hängande på sin planta och apelsinerna på sitt träd. Har man tur kan man få se frukt och blommor på samma träd.

Där är också underbara ljumma nätter då vi träffas ute på någon "Jardin Canaria" för att äta helstekt gris eller kyckling, grillade sardiner, kanske rent av bläckfisk eller den spanska "pa-ellan", dansa ute under stjärnorna eller inne på restauranten ibland till rent spansk musik på gitarrer, ibland musik av mera vanlig typ men med en rytm och schvung som vi sällan uppleva på andra ställen. Natten blir aldrig gammal. Den som så vill åker hem till sitt hotell för att sova bortemot midnatt medan de övriga "hålla i gång" på någon av de många nattklubbarna inne i Las Palmas.

Två veckor försvinna allt för fort. Hemlandet, jobbet, kölden och snön väntar. Det blir en smula våldsamt med en temperaturskillnad på mellan 50 och 60°. Man tycker att det är gräsligt kallt, men så fort det går att anpassa sig till vintern igen, och nu finns bara minnena och en smula solbränna kvar från tiden på "de lyckliga öarna". Eja vore jag där igen!

Palle.

Full fart framåt för FCTF

När VM-matchen slutade den 11 mars öppnade FCTF:s ordförande Birger Ahlin föreningens årsmöte. Han välkomnade de närvarande med en återblick över vad föreningen uppnått under det gångna året samt redogjorde för framtida planer.

FCTF fick den 1 januari i år full förhandlingsrätt. Detta skall inte betraktas som en möjlighet till debatter utan mera som ett offentligt erkännande av föreningen som en organisation av betydelse. Lokalt har styrelsen följt alla organisationsändringar inom Arboga försvarsverksamhet och bevakat företagets och personalens intressen. Förhållandena med företagsledningarna och FCPF avdelning i staden har varit mycket goda.

Henry Jersby valdes att leda årsmötet. Verksamhetsberättelsen redogjorde för en anmärkningsvärt stor aktivitet och man har goda planer för framtiden. Studierådet tillsammans med TBV har fullföljt ett omfattande utbildningsprogram och många medlemmar har kommit i åtnjutande härav. Utöver detta har ca 400 platser vid CVA utbildning varit belagda med FCTF:are.

Ordföranden Birger Ahlin liksom en stor del av styrelsen omvaldes. Denna fick en sammansättning som med ett undantag helt följde nomineringskommitténs förslag.

Mötesordföranden avslutade mötet med att överlämna klubban till avdelningsordföranden och tackade honom och styrelsen för det gångna året. Där- efter vidtog årsfesten. Då hade antalet medlemmar med partners fyrdubblats och med god aptit och törst kastade de sig över det härligt doftande matbordets

En väl omhändertagen FCTF-klubbmästare.

BARNFESTER

Jultomten har ett för CVA-UHF känt ansikte. Varför pekar man finger åt fotografen?

FCPF avd 52 hade sin sedvanliga julfest för medlemmarnas barn söndagen den 23 januari. Som vanligt hade det samlats många barn, ca 290 st, som roade sig av hjärtans lust.

Först bjöds på två filmer Kalle Anka och Micky Mouse, som livligt uppskattades. När den detaljen var avklarad bjöds det på saft och bakelser. Werner Larson ledde sedan dansen kring granen där även jultomten deltog. När man sedan dansat sig trötta så var det dags att bege sig hem, men innan det skedde så delades det ut gottpåsar till var och en. Så nu är det bara att vänta på nästa jul igen.

läckerheter. Det påminde i högsta grad om ett julbord och inte ens julskinkan fattades.

Förvaltare Birger Haglund tjänstgjorde som klubb-, hov- och barmästare och hade inte mycket ro.

FCTF:s lokalförening hade söndagen den 9 januari anordnat en stor barnfest på Folkets hus. Ca 600 barn och vuxna hade infunnit sig för att ta del av det som bjöds.

Efter det att lf 107:s ordf. Ahlin hade hälsat välkommen visades några filmer. Dessa verkade uppskattas livligt, men så var det också Hacke Hackspett och Abbot och Costello, som figurerade som huvudrollsinnehavare i filmerna.

Efter filmföreläsningen gjorde den till clown utklädde trollkonstnären Mr Fokus sin entré. Kaniner, hattar, dukar, rep, pengar, papper och ballonger dök upp och försvann om vart annat till barnens förtjusning. Bakom förklädnaden dolde sig Jan Fränlund, som också höll i trådarna och såg till att festen blev lyckad.

Det märktes att filmtittandet och försöken att avslöja trollkonstnären hade retat hungernerven, för tårta, saft och kakor fick en strykande åtgång, när det var dags att intaga de dukade bordet efter underhållningen.

Under Werner Larsons ledning dansade man sedan runt granen och lekte jullekar.

När festen närmade sig sitt slut delade tomterna ut gottpåsar till alla barn.

Jaf.

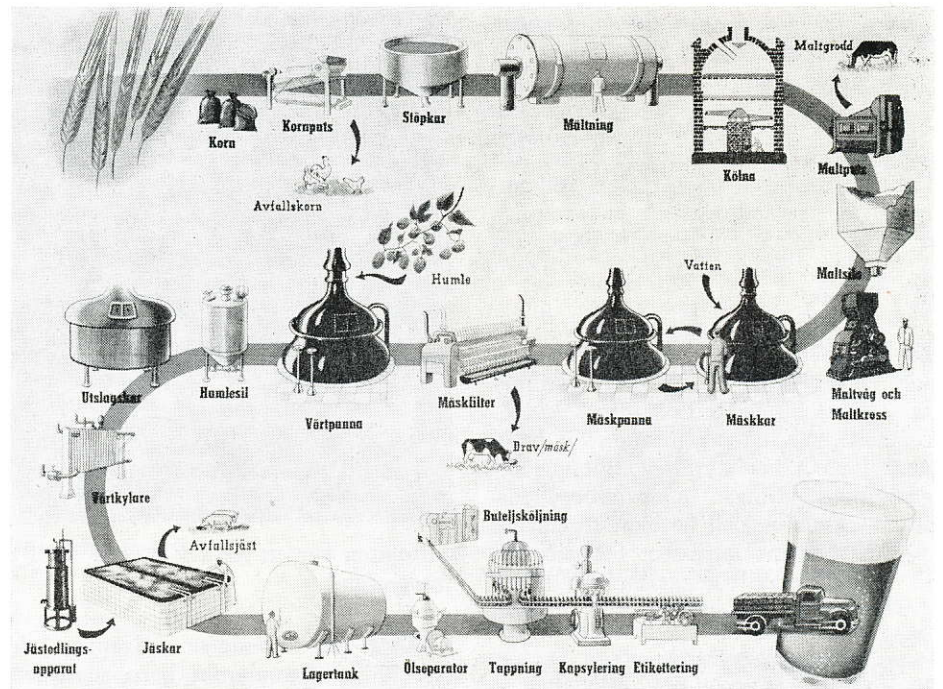
Efter kaffet började dans till de ryt- miska takterna från Hedqvists pop trio. Deltagarna hade en riktig helafoton och då de uttröttade återvände hem över hala vintervägar visste alla om att FCTF är en faktor att räkna med.

BRYGGNING AV ÖL – PRODUKTION MED KULTUR

"Det kommer surt efter som Arboga öl" är ett felaktigt citat, som man tyvärr hör rätt ofta. Arboga öl är sedan gammalt känt att vara gott — surt är det inte. Således stryk surt. Citatet har med leveranstiderna att göra och det är väl inte ens i våra dagar något som enbart berör bryggerierna. Det bevisar att ölet diskuterades redan för flera hundra år sedan. Detta är ju ingenting, ty vet Ni att konsten att göra öl är 5.000 år gammal? Därmed torde man kunna säga att kulturens (inte bara jäst-kulturens) grund är ölet.

Där Ni sitter vid Ert mellanöl och skall släcka Er törst, har Ni då en aning om vilken gudadryck det är? Dess väg från sädesfältet till glaset, Ni har framför Er, är både krånglig och lång. Men det är det värt.

Grundmaterialet är korn, men inte vilket som helst. Det skall vara 2-radigt och av bästa sort. Här i landet tages det mestadels från Skåne. Kornet skördas och tröskas och sändes till mälterierna d. v. s. malttillverkare, där det lagras i silos. Förr i tiden hade varje bryggeri sitt eget mälteri, men nu för tiden tillverkas det centralt. Då maltberedningen skall starta tömmas en viss kvantitet korn, som rensats i en triör, i ett stöpkar och blötes med vatten, så att det sväller. Det uppblötta kornet lägges i 2—3 dm tjocka skikt i en varm maltkällare. Där får det ligga och gro i 8 dagar. Därvid skall det dagligen skyfflas om, så att fukten är jämn och groddarna verkligen kommer fram. Efter denna tid har de blivit cm-långa, liknande små vita maskar som trängt sig ut ur sädeskornen. Därvid bildas amylas, det enzym som är verksamt vid stärkelsens omvandling under bryggningen. Kornkärnan blir samtidigt lucer och mör. Nu avbrytes processen och kornet transporteras med en elevator upp till toppen av en kölna. Detta är en 10—15 m hög torkkammare, där temperaturen långsamt stegras från 30° till 100° C. Luften är där helt torr. Ovanpå denna byggnad sitter den för gamla bryggerier så karakteristiska skorstenen med stora draghvar. Det blöta maltet torkas och rostas här över två våningar under ständig omröring och förflyttning för att få angenäm arom. Se-

Från moget Korn...

...till GOTT ÖL.

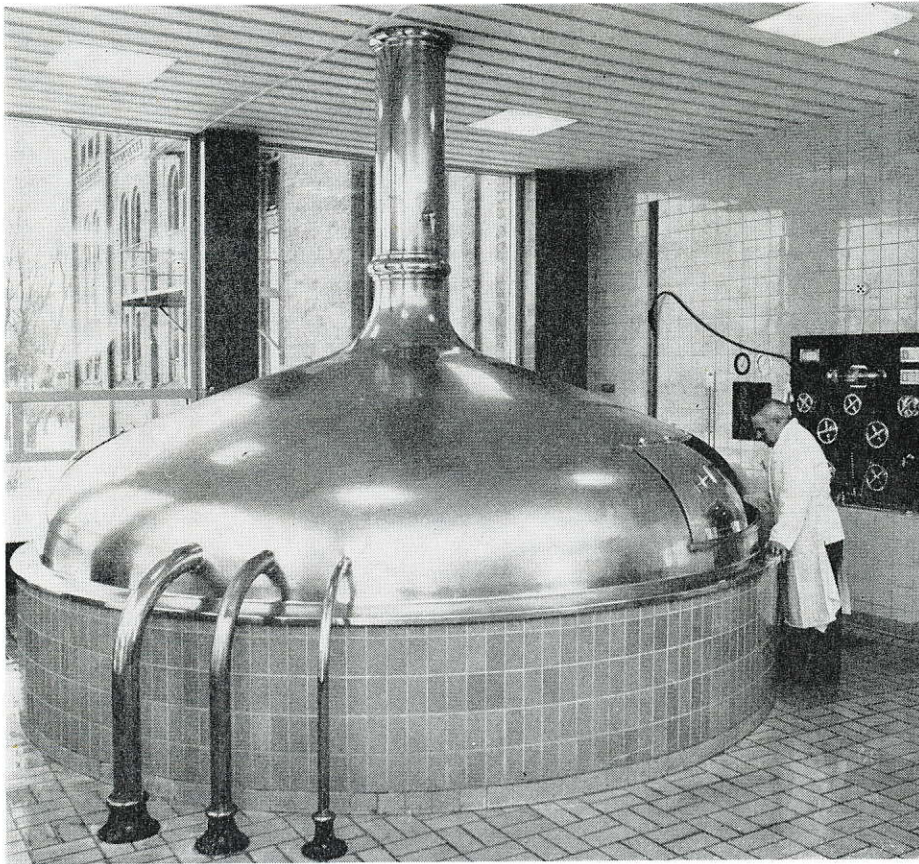
dan föres den i torkat tillstånd ned till en maltputs. I denna slås groddarna loss och blåses bort med fläkt. Maltkornen lagras i en maltsilo.

Maltet krossas och tas in i bryggeriets brygghus. Anblicken av de blankglänsande kopparpannorna övertygar åskådaren om att detta är bryggeriets tempel. I mäskkaret — heltäckt c:a 5 m i diameter — blandas maltet med vatten och urlakas under omröring med vatten och värmes successivt till 75° C. Det är härvid maltets stärkelse omvandlas till socker — maltsocker. Detta s. k. maltextrakt eller mäsk föres genom ett mäskfilter där det sockerfria maltet, den s. k. draven, avskiljes för att sedan användas till kreatursfoder. Maltextraktet överföres till en vörtpanna, minst lika stor som mäskpannan i diameter, och kokas, varvid bl. a. humle tillsättes. Denna speciella ölkrydda importeras från Böhmen och ger ölet dess friska, beska smak och bidrar till dess skum, arom och hållbarhet. Vörten får sjuda i 2 tim., varvid humlets bitterämnen extraheras och en del äggviteämnen utfaller. Därefter silas humlen ifrån i en humlesil. Det är inte en tillfällighet att vört smakar limpä. Vid bakning ingår nämligen ofta

vört köpt från bryggerierna. Själva vörten i bryggningen kyles ned och tappas i jäskar. Dessa är lådformiga 2x2x5 m av rostfritt stål, stundom försedda med lock. Renodlad öljäst tillsättes och får sedan verka i 2 veckor. Därvid omvandlas maltsockret till alkohol och koldioxid — kolsyra. Jästen avskiljes därefter och ölet överföres i lagertankar där det skall lagras — efterjasa 2—3 månader. Dessa tankar var förr gjorda i ek och kallades liggare, men då man nu måste lagra 20—60 m³ öl åt gången är de numera gjorda i aluminium. Med hänsyn till den långa lagringstiden och allmänhetens goda törst har varje bryggeri ett ganska stort antal lagertankar.

När tiden är inne skall alkoholhalten vara den önskade om man följt receptet rätt vid själva bryggningen. Ölet pumpas nu från liggaren genom ett filter, så att det blir alldeles klart och ledes in i en automatisk tappningsmaskin. Rentvättade flaskor ledes med tansportörer i enkla rader till tappningsmaskinen där ett rör stickes ned i flaskan, köres i en bana nästan ett varv runt kring maskinen medan den fylls. Därifrån transporteras den till en kapsylingsmaskin som förseglar glaset och en

PANNKNEKTEN John Johansson kontrollerar vörtbrygden.

etiketteringsmaskin som klistrar på etiketter. Denna operation är mycket snabb. Vid Tuborgs bryggerier finns en tappningsanläggning, som fyller 600 flaskor/min. I vissa bryggerier pastöriseras ölet efter kapsylpåsättningen och före etiketteringen. Detta för att göra det buteljerade ölet mera lagringsbeständigt. Därefter distribueras ölet i backar.

Då det finns vissa operationer som är lika för brygning och läskedrycks-tillverkning är detta vanligen förenat inom samma bryggeri. En lustig motsättning är, att vid öljasning *avges* kolsyra, medan man *pressar in* kolsyran i läskedrycker. Ett bryggeri här i Sverige överförde kolsyran från ölproduktionen till läskedryckstillverkningen på ett lönande sätt. När detta var gjort utvecklades idén vidare och nu tar de kolsyran från ångpannornas rökgaser.

Namnet öl är mycket gammalt och förekommer i Norden och återfinnes i engelskans ale. Det tyska Bier är, med olika stavningar, mera världsomspännande och kommer ur landsnamnet Bayern. Pilsner däremot från Böhmens

Pilsen. Men kärt barn har många namn och vi säger till och med Till om öl.

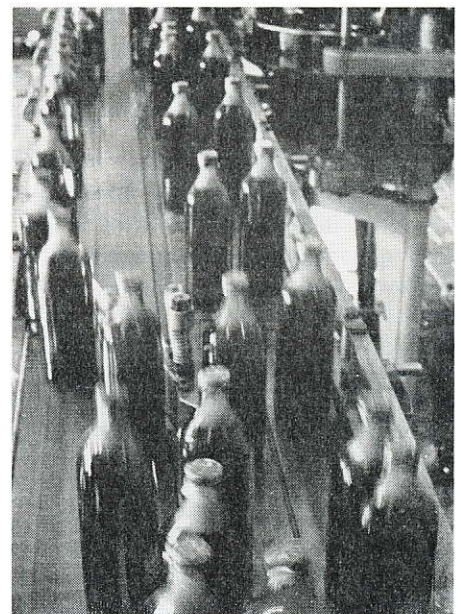
Öl är en dryck som tillverkas i hela världen, lika väl som att de olika märkena exporteras mellan alla länder. Men den är en gudadryck, om den serveras rätt: Inte alltför avkyld — 8–10° C — i cylindriska glas. Tänk bara en skiva mörkt bröd med salt sill, skivad potatis och dill och så ett glas skummande öl.

Som inledningen påpekade är Arboga känt för gott öl. I de tider som ordspråket syftar på var bryggningen uteslutande en hemsyssla för kvinnor. Carl von Linné bekräftade år 1749 att vattnet i Bergslagen var mycket lämpat för öl. Vid denna tid tillkom i Arboga ett par mindre bryggerier, varav ett under namnet Gambrinus på Västerlånggatan. Dessa var lokalmässigt små och bristfälliga så de nedlades på 1800-talet. Stadskällaren hade då egen tappning av fatöl från Münchens bryggeri i Stockholm. Då detta brann ned år 1893 upphörde ölnederlaget och år 1898 beslöt byggnaden av ett nytt storbryggeri vid Jädersvägen. Den 1 mars 1900 levererades den första tappningen. Tiden gick, konkur-

rensen växte och det krävde en genomgripande rationalisering. Denna var genomförd år 1947. Endast yttermurarna är nu kvar sedan starten. Mälteriet nedlades och maltet köptes färdigt. Den gamla kölnan inrymmer kylmaskiner och malkällaren flasklager. Den 1 okt. 1955 blev marknaden fri från räjonggränser och försäljningen (och därmed även produktionen) ökade raketartat. Endast 20 % av produktionen säljes i Arbogaområdet. 80 % går till det övriga Sverige. För närvarande levereras 22.000.000 flaskor per år, varav 17.000.000 är maltdrycker med en produktiv personal på c:a 25 man. Försäljningsorganisationen är större. Att bryggeriet 1962 ingick i Stockholmsbryggerierna och 1965 i Prippkoncernen har inte på något sätt förändrat Arboga-bryggeriets särpräglade drycker. Chefen för bryggeriet, K.-I. Levert, som står i rakt nedstigande led från en av grundarna år 1898, har med sin yrkeskuniga ledning slagit vakt om en kulturprodukt som bekräftar det synnerligen gamla ordspråket, som i verkligheten lyder:

Bra öhl i ARBOGA
- ihet kommer efter.

Gott, Gott — Mera Gott!

Parant par i CVA-parken

Vi har i dagarna fått två nya medarbetare vid CVA. De har inte registrerats på personalkontoret, ej heller fått passerkort med foto av kapten Tallqvist, men ändock haft förmågan att väcka ett uppseende och intresse som sällan kommer övriga nyanställda till del. Det rör sig om två graciösa skönheter, som med sin blotta närvaro skall ge oss övriga stimulans och arbetsglädje. Som Du nog redan förstått gäller artikeln de dovhjortar som genom insamling hos personalen kunnat anskaffas och placeras på verkstadsområdet.

Jag tyckte det kunde vara på sin plats att i Bergtrotlet lämna en information om djurarten och har därför saxat följande fakta ur tidskriften "Jaktkamraten":

Historik, förekomst

Dovviltet, (*Dama dama*), är vårt mest kulturpräglade hjortdjur. Dess förekomst i landet räknar sig från 1500-talet och då fanns hjortviltet endast i djurparker. Denna viltstam har alltså levat inom hägnad under många hundra år, men det har likväl visat sig att djuret mycket väl kan anpassa sig till fritt liv i svenska marker, åtminstone i Mellan- och Sydsverige. Man nämner 1873 som det första år, då doviltet förekommer i fritt tillstånd hos oss och då på Lövön i Hjälmaren. Numera finns doviltstammar, som lever i full frihet på många ställen i Göta- och Svealand.

Dovviltet trivs bäst i kuperad terräng, där barr- och lövskog omväxlar med öppenmark. Friskt vatten måste också finnas.

Tidigare betecknades hela viltarten med uttrycket dovhjort, men i likhet med vad som tillämpas för kronviltet så använder man numera i zoologiska sammanhang beteckningen "dovvilt", varvid handjuret benämnes "hjort", honddjuret "hind" och avkomman "kalv". Beteckningen "smaldjur" anger ett ungdjur av honkön, som ännu inte kalvat och "spets" eller "spetshjort" de handjur, som har fått sin första hornuppsättning.

Färg och storlek

Färgen varierar mellan olika individer och från årstid till årstid. Den rödbruna teckningen med små vita fläckar och svart ryggstrimma överväger under sommartiden och då är buk, bröst och benens insidor vita. Lårens vita baksidor bildar ett slags "spegel". På vintern är dessa hjortdjur gråbruna med buksidan i ljusare ton. Kalvarna har samma dräkt som de äldre djuren, men är mycket vitprickiga under de första månaderna.

Det finns dock skiftande färgraser, varvid en vit, som vanligen ej betecknas som albinos. Det finns vidare mörkt färgade djur samt svarta eller svartbruna typer.

Dovviltet blir 130—140 cm långt och därtill kommer svansens 16—19 cm. Höjden över manken är 85—90 cm, höjden över bakdelen är c:a 5 cm större, d. v. s. djuret är överbyggt bak. Dovviltet lär kunna bli 25 år gammalt.

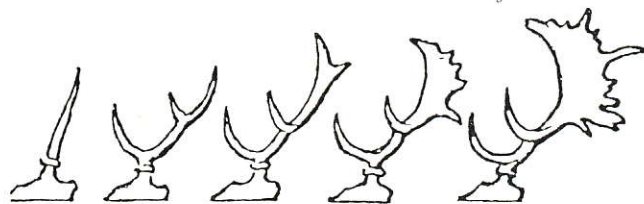
Läte

Hjorten brölar med ett läte, som påminner om svinets grymtande, men är grövre i tonen och hörs ganska långt. Hindarna och kalvarna har ett nasalt läte.

Hornutveckling

Vid c:a 8 månaders ålder börjar hjortens första hornuppsats att växa ut och den fejas sedan i augusti—september. De första hornen saknar rosenkrans men kan ha upp till decimeterhöga spetsar nu när djuret kallas för spetshjort. Hornen fallas som regel i april—maj, varvid de yngre hjortarna inleder.

Året efter kalvtiden får hjorten större horn och är dessa utan skovlar, kallas han för "stånghjort", annars för "halvskovel". När skoveln nått över en handsbredd kallas djuret för "helskovel".

Hornutveckling från spets med rosenkrans vid andra levnadsåret till kapital hel skovel vid 6-årsåldern, ev. tidigare
(Jägarnas Uppslagsbok)

Ett stort utlägg betecknar en god hornuppsättning och vidare mörk färg med många ljusa taggar i skovlarnas bakre kanter. Varje år tillväxer hornen i längd och kraft och vid 6-årsåldern har som regel det kapitala tillståndet inträtt. De vuxna hjortarna fejar som regel i september. Fejningen avklaras vanligen på någon dag. Hornens slutliga färg anses här liksom hos andra hjortdjur variera efter det träslag mot vilken fejningen skett.

Tandbildning

I likhet med andra hjortdjur saknar doviltet framtänder i överkäken och har heller inga hörntänder där. När tanduppsättningen är helt utvuxen har doviltet 32 tänder, varav i överkäken sammanlagt 12 mot kronviltets 14.

Sinnen och livsytringar

Dovhjorten är till stor del ett dagdjur och lever gärna i flock. Vid sådana tillfällen ledes flocken av en äldre hind med de utvuxna handjuren kommande i slutet av samlingen. Om enbart handjur förekommer i en flock, så ledes denna av en äldre och erfaren hjort.

Synen hos doviltet är mycket god. Djuret kan uppfatta även stillastående föremål. Luktsinnet är också väl utvecklat. Det gäller att man har klart för sig vindriktningen, om man skall nalkas ett dovilt. Däremot är det förmodligen så att hörseln inte är särskilt bra, åtminstone när det gäller djurets förmåga att uppfatta vissa speciella ljud såsom t. ex. av steg i marken etc.

Dovviltet har alltid ordnat utpräglade gångvägar och växlar åt sig. De är lagda så, att djuret skall slippa hoppa över hinder, vilket de annars klarar av bra. Djurarten kan lätt bli irriterad, om den störts ofta och ger sig då bort från de otrygga markerna.

Såsom mera utpräglat dagdjur syns doviltet oftare än övriga hjortdjur, renen möjligen undantagen. Under vintern och förvåren betar doviltet närapå hela dagen, men senare på våren och försommaren vilar det mera och betar då bara på morgnar och kvällar. Fr. o. m. maj månad kommer det en

period, då djuren ytterst sällan exponerar sig. Hanhjortarna har då tappat hornen och håller sig undan och hindarna skall snart kalva.

Föda

Dovviltet livnär sig på örter, sädesbrodd, raps, potatis och rotfrukter samt av mogen säd. Vidare äter det skott och grenar av lövträd samt i nödsituation sidskott av gran och fur samt bark helst av lövträd. I skogen gör inte doviltet mera skada än rådjuret men på växande grödor kan stammen inom en trakt åstadkomma skadegörelse, om den får växa sig för stark. Dovviltet är inte så nogräknat på foder som rådjuren och kan lätt utfodras med hö och potatis eller liknande. Vid sträng kyla är det viktigt, att man är sparsam med potatis

Stolt hjort har tagit sin mark i besittning.

och rotfrukter då sådan föda i fruset tillstånd kan förorsaka allvarliga skador i djurens matsmältningsapparat.

Brunst, dräktighet och födsel

Brunsten för denna viltart inträffar senare än för övriga svenska hjortdjur. I slutet av oktober söker hjortarna upp hindarna och kämpar om vem som skall bli den värdige att föra släktet vidare. Varje gammal kraftig hanhjort håller sig med ett begränsat antal hindar, vilka åtminstone i Skåne kan uppgå till 8–10 stycken, men som på andra håll blir en mindre skara. Parningstiden varar ungefär i 14 dagar och tillbringas år från år på samma plats så länge som miljön är någotsånär oförändrad. Livligast kan det gå till under månljusa nätter, men brölandet hör man praktiskt taget hela dygnet om. Under den tiden har hjortarna för mycket att göra för att kunna äta och magrar då oerhört.

Dräktighetstiden omfattar ungefär 3 månader, kalven (i regel endast en, tvillingar är mycket sällsynta) födes omkring midsommar. Den lägges i ett tätt buskage och är oförmögen att lämna

legan under några dagar, men kommer senare fort på benen och kan då löpa snabbt. Modern går ganska länge ensam på kvälls- och morgonbetet. Kalvarna får dia till långt in på vintern.

När det är tid för hinden att föda en ny kalv till världen så driver hon bort fjolårskalven, som då slår sig i sällskap med jämnåriga.

● Lokala råd och anvisningar.

Utfodring kommer att ske vid en foderremiss som placerats i backen mellan administrationsbyggnaden och RU-baracken. Det är viktigt att djuren, i varje fall den första tiden, lämnas så ostörda som möjligt tills de fått vänja sig i sin nya miljö. Gångstigen som går genom nämnda backe har därför tills vidare avstängts. En saltsten har placerats vid branddammen och det är vår förhoppning att djuren skall komma att visa sig i varje fall vid sina förflyttningar till matplatsen, saltstenen och vattnet.

Det är inte lämpligt att de anställda försöker mata djuren med frukt eller annat, då avsikten är, att de inte ska bli så tama att de äter ur handen. Om

någon däremot har t. ex. äpplen eller rotfrukter att avstå, så tar vi gärna emot som omväxling i djurens ordinarie mat-sedel.

G. Wase.

— Nu får vi hoppas att hjortarna håller sig till granbarr och låter Tallqvist vara i fred!

Sagt av känd Arbogared.

Framgångsrik CVA:are parkerar på Liljewalchs

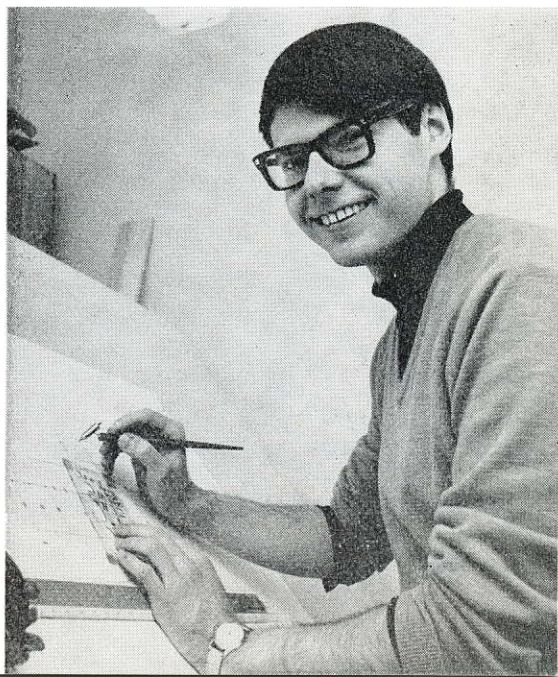
Att CVA döljer konstnärer inom sin krets vet vi nog litet om, men att någon blir hängd i Stockholmssalongen hör inte till det vanliga.

På vårt normaliekontor sitter en Kennedylugg med mörka glasögon och heter Jerry Grönberg. Han hör hemma i Kungsör där han tillsammans med fyra likasinnade bildar den s. k. Kungsörsgruppen. Till årets stora konstutställning under rubriken "Stockholmssalongen" hade Jerry insämt 5 tavlor varav en blev antagen. Konkurrensen var stor. Över 6.000 verk hade sänts in, varav 560 utvaldes. Jerry är en av de 250 representerade konstnärerna varav många mycket kända som Olle Bonnier, Tor Hörlin, Christer von Rosen och skämttecknare Ardy Strüwer. Visserligen har man försökt att få fram nya yngre konstnärer, men det finns också många av äldre årgångar.

Jerrys tavla kallas "parkeringen" och med detta torde man med full rätt motiverat rubriken. Vår konstnär kommer inte att ligga på latsidan. Kungsörsgruppen kommer närmast att representeras på en utställning i Strandgalleriet i Eskilstuna. Vi, Bergtrollet, gratulerar och önskar nya framgångar.

Tavlan är redan såld och hamnade hos spårvägspersonalens konstförening.

Konstnären Jerry Grönberg ritat i sitt arbete mera regelbundna streck i svart på vitt.

CV-FF-spelen 1966 "vinterdelen"

De sedvanliga tävlingarna mellan de tre centrala verkstäderna — FF deltagare som bekant mycket sällan — blev en triumf för arrangörerna IFFA, vilka genom seger i samtliga grenar fick sammanlagt 20 poäng på vandringspriset. CVV IF kom på andra plats med 11 poäng och CVM IF på tredje med 9 poäng. Både arrangörmässigt och sportsligt gick tävlingarna bra i lås och programenligt kl. 16.30 kunde CCVA förätta prisutdelningen i Folkets Hus i samband med att IFFA bjöd deltagare och funktionärer på kaffe.

Tävlingarna omfattade skidor 10 km, korp-hockey, badminton och bordtennis. CVA korp-hockeylag, som vid förra årets tävlingar blev snuvade på segern i sista matchen mot CVV, där det blev förlust med 6-3 efter en ledning med 3-0, tog här en härlig revansch genom att slå CVM med 11-1 och CVV med 5-2. Skidåkarna presterade fina tider dryga 40 min. på milen där t.o.m. CVV:s gamle svenske mästare Holger Hägglöf fick se sig slagen. I bordtennis och badminton gick singelfinalerna mellan CVA-are och CVM-are där dock IFFA:s representanter kunde avgöra det hela till egen fördel.

Vi vill här gärna uppmana till träning för den kommande "sommardelen", som arrangeras i Arboga och omfattar fotboll, tennis, skytte, fri idrott, varpa och även orientering på försök.

Resultaten av tävlingarna framgå av nedanstående uppställning.

Resultat:

BADMINTON:

Singel:

1. J. Kihlström	IFFA
2. S. A. Hallberg	CVM
3. W. Liljehammar	IFFA

Sven Larsson — guldman.

Dubbel:

1. Kihlström/Sund	IFFA
2. Liljehammar/Andersson	IFFA
3. Tael/Törnblom	CVV IF

BORDTENNIS:

Singel:

1. N. Peterson	IFFA
2. U. Forsgren	CVM
3. A. Nilsson	CVM

Dubbel:

1. N. Peterson/I. Gustavsson	IFFA
2. U. Forsgren/A. Nilsson	CVM
3. G. Norlén/J.-E. Johansson	CVV

SKIDOR 10 KM:

1. Sven Larsson	CVA	40.52
2. Bengt Ekstrand	CVA	41.43
3. Rune Karlsson	CVM	44.03

IFFA Framgångar PÅ BRED FRONT

IFFA har hållit årsmöte med god tillslutning. Styrelsen omvaldes i stort sett. Avgivna rapporter visar att det gångna året varit framgångsrikt och nya aktiviteter har tagits upp, i första hand beroende på medlemmarnas ökande, men också beroende på bättre ekonomiska möjligheter.

Ett nytt inslag i verksamheten har varit vissa motionsgrupper som bedrivit regelbunden träning för att öka konditionen.

Ny sektion för orientering och skidåkning har startats, varvid orienteringen har rönt mycket stort intresse. Här har även värdefull medverkan erhållits av Arboga OK.

En cykelergometer har installerats och ett 20-tal testledare har utbildats genom IFFA:s försorg. Ca 300 tester har utförts av testledarna. Testresultaten har i många fall initierat vederbörande till ökad fysisk aktivitet och därmed bättre kondition.

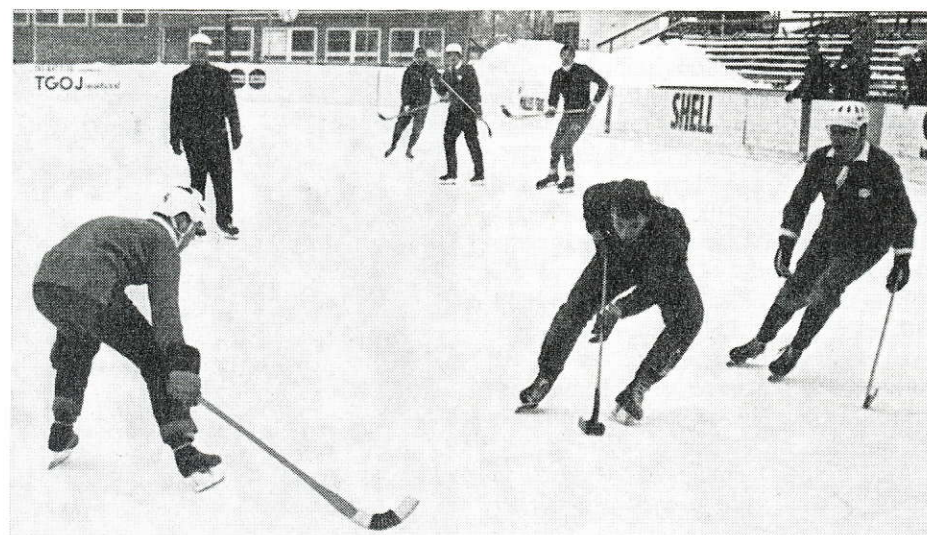
De sedvanliga CV/FF-spelen har genomförts med CVV IF som arrangör. En nyhet för året var att skidåkning, 10 km hade upptagits på programmet. Tävlingen blev mycket jämn och efter sommarens slutförande stod IFFA som segrare med 1 poängs övervikt mot CVM IF. Skyttarna gjorde här en värdefull insats genom att ta 13 poäng av 15 möjliga. Bland övriga händelser kan nämnas att CVA f. n. företager en omläggning av fotbollsplanen, vilken har

KORP-HOCKEY:

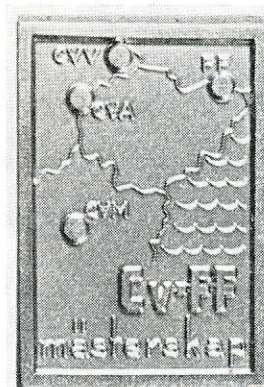
CVV IF—IFFA	2—5
CVM IF—CVV IF	1—7
CVM IF—IFFA	1—11

Poängställning efter 1966 års vintertävlingar om CV-FF-vandringspris:

	IFFA	CVV IF	CVM IF
Badminton	5	3	2
Bordtennis	5	2	3
Korp-hockey	5	3	2
Skidor	5	3	2
S:a poäng	20	11	9

Full rulle i korp-hockey CVM—CVV.

BLOODHOUND

1:A OCH 3:A VID SIN TACK- OCH AVSKEDSFÖRESTÄLLNING

De två "Blodhundslagen" inom robottekniska kontoret — avd 555 och 556 — belade 1:a och 3:e platsen vid 1965 års femkamp, som avslutades den 3/1 1966 i IFK-stugan. "Den eviga tvåan" avd 553 belade — som vanligt — andra platsen.

Efter mycken träning, slit och möda hade de fem lagen avd 553, 554, 555, 556 och 659 banat sig väg fram till valplatsen för den sista grenen — pilkastningen.

I år utfördes den för ett robotfolk så lämpliga pilkastningen mot en engelsk tavla. Måhända får det ses som en gest mot de två deltagande "blodhundslagen" vilka förmodligen ställde upp för sista gången. Blodhundarna flyttas ju som bekant till Telub i Växjö, där de kommer att placeras tillsammans med hökar och där deras skall kommer att blandas med fågelkvitte (se Bergtrollat nr 3/65 sid. 3. Red anm).

Det var för andra året i rad som 55:orna segrade i femkampen. Detta sedan avd 556 på ett mästertligt sätt lyckats avleda 553:s uppmärksamhet och obemärkt släppt fram sina blodhundskamrater till segern. Att avd 556 på så sätt frivilligt avstod från segern är något som helt går i stil med deras anspråkslöshet.

Om man sedan tillägger att avd 556 var bättre än 553 i orientering, skytte och pilkastning så är man väl ingen Cassius Clay för det?

Från att redan från begynnelsen ha placerat sig på den nedre halvan lyckades avd 659 avancera till näst sist, vilket i och för sig var bra gjort. Sedan står frågan öppen om planeringen trodde att det fanns ytterligare en gren kvar, d. v. s. femkampen hade blivit en SEX-kamp, men faktum är att man först nu

IFFA forts.

plöjts upp och planerats. Planen kommer att utökas till internationella mått och beräknas bli färdig för spel omkring midsommar.

CVA har hos FF begärt anslag för anläggande av tennisbanor efter att ha fått avslag på en tidigare framställan till Försvarets Civilförvaltning. Något svar från FF har ännu ej erhållits.

Inom de olika sektionerna har givetvis en hel del tävlingsverksamhet förekommit.

Badmintonsektionen, som har en särskilt livaktig tävlingsverksamhet, kan bland andra framgångar framhålla, att samtliga DM-tecken samt ett svenskt juniormästerskap har vunnits under året.

hade skakat fram sina dolda resurser på damsidan och så då blev herrarna satta på plats.

I fråga om anspråkslöshet är det väl enbart avd 554 som kan mäta sig med 556, men så blev också resultatet en hedrande jumboplats.

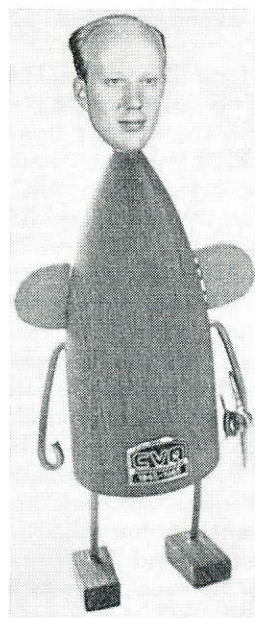
Efter femkampen vidtog den obligatoriska trekampen för att kora årets robotman. Under ackompanjemang av robotorkestern "The Two Stig" lyckades det för robottekniska kontorets chef och tillika tävlingarnas enväldige domare, Lars Frennemo, att erövra titeln "Årets Robotman", och detta genom att balansera med flaskorna i händerna, stoppa ner en penna i en flaska och riva sönder ett A4-ark i en lång remsa. (Vad månne bli... Red. anm.).

Vilket öde femkampen går till mötes nu när Bloodhound flyttar till Växjö är väl inte helt klart, men vi får hoppas att de ädla tävlingarna fortsätter, även om elitlagen upplöses.

Nu kan ju kanske även 553 vinna.

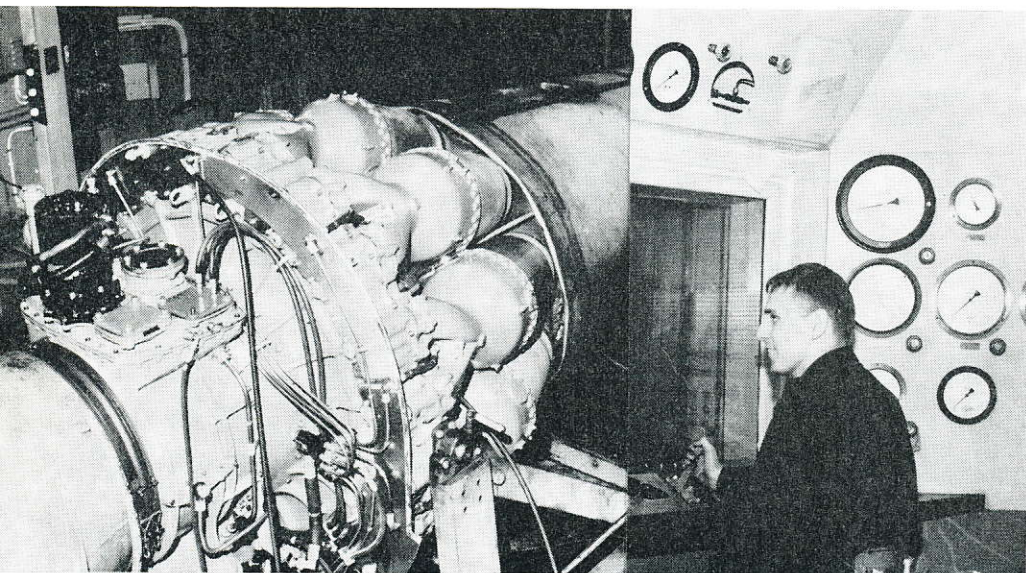
Resultat av femkampen:

1. 555	375 p	4. 659	317 p
2. 553	368 p	5. 554	221 p
3. 556	350 p		

Årets
Robotman
Lars
Frennemo.

En trotjänare lämnar CVA

En sista pust i provbocken med Sven Simonsson vid spakarna.

1951 tillfördes flygvapnet flygplan 29 "Tunnan", vilket betydde ett stort steg framåt och förde svenska flygvapnet fram till en topposition bland Europas länder. Flygplanet tillät avancerad flygning i ett fartområde som fick flygförarna att hissa. Med en toppfart av 1.050 km/tim var flygplanet ett av de snabbaste i världen.

Jetmotorn hade redan i krigsslutet gjort entré på flygplansmarknaden, men det var först i slutet av 40-talet, som motorn kunde utvecklas till en verkligt effektiv drivkälla för flygplan. Konstruktorernas svårigheter bestod i att ta fram en radialkompressor som inom rimliga dimensioner kunde ge motorn tillräckligt kompressionsförhållande för effektiv förbränning.

Som drivkälla för "Tunnan" valdes Ghost-motorn, en utveckling av De Havilland Goblin, som flygvapnet tidigare kände från flygplan 28 Vampire. Ghost-motorn, som fick beteckningen RM2, tillverkades av Svenska Flygmotor AB i Trollhättan.

Översynsverksamheten för RM2 förldes till CVA. Den första motorn, avsedd för instruktionsändamål, anlände till CVA sommaren 1952. Det var med en blandning av undran och skepsis som personalen i motorverkstaden närmade sig den tingest, som sades kunna ge en dragkraft av över 2,5 ton, motsvarande en effekt av 10.000 hk! Och detta endast genom att värma upp luft och släppa ut den i motorns bakända.

För att passa fpl 33 Venom togs 1953 fram en variant till RM2 med beteck-

ningen RM2A och ytterligare en variant RM2B utvecklades 1956 för F-versionen av Tunnan. RM2B blev den första motorn med svensktillverkad efterbrännkammare, vilken gav den ett dragkraft-tillskott av 30 %.

Motorverkstaden var planerad för översyn av kolmotorer DB 605 och Wp. Den nya motortypen innebar en radikal omläggning av verkstaden, som helt ändrade dess karaktär. Tvärväggarna, som indelat tunneln i skepp revs ned, och en helt ny utrustning tillfördes verkstaden. Motorprovbockarna byggdes om för att passa den nya motorn.

Under de fjorton år som passerat sedan starten 1952 har vid CVA utförts 3.500 översyner på RM2 och dess varianter. Naturligtvis har verksamheten under en så lång tid stött på en del problem. Redan 1953 inträffade ett antal haverier beroende på motorstörningar med påföljd att hela motorbeståndet togs in till CVA för modifiering av främre rotorlager. ÖB uttryckte i brev till styresmannen sin tacksamhet för den berömvärda insats CVA motorverkstad utfört.

1954 följde med ytterligare barnsjukdomar på den 3-åriga motorn. Ett antal allvarliga tillbud, som följde av turbinskovelbrott, inträffade innebärande en ny modifieringsvåg, denna gång utan ÖB:s erkännande. 1957 var det dags för modifieringskampanj nr 3, då CVA ånyo fick göra en berömvärd insats för att hålla vårt luftförsvaret intakt.

De här återgivna motorstörningarna

Den svenska titelsjukan m m

Som bekant har vi svenskar ett grundmurat rykte om oss att vara ett sjusärdeles titelsjukt släkte. Detta rykte torde dock ha sina rötter i en förgångnen tid. Under senare år har ju en utveckling skett mot ett enklare och naturligare förhållande människor emellan.

Således kan med tillfredsställelse noteras att i den nya telefonkatalogen för CVA-UHF har de tidigare flitigt använda tjänstebemärkningarna borttagits. Katalogen har härigenom vunnit i klarhet och överskådlighet. Tjänstebemärkningarna var ofta missvisande och bidrog till att urholka yrkesbeteckningen ingenjör.

I detta sammanhang kan nämnas att i Västtyskland har en lag antagits, varigenom ingenjörstiteln förbehålles dem som genomgått ingenjörutbildning vid vissa angivna skolor. Övriga förbjödes att använda titeln om "erforderliga fackkunskaper saknas" och om "mänskligt liv och hälsa sättes i fara genom användandet". Brott mot lagen straffas med böter.

Lagstiftningen har uppmärksamats av de svenska ingenjörorganisationerna, vilka givetvis har intresse av att ingenjörsbegreppet skall respekteras. Denna inställning bottenar i yrkesstolthet och har således inget med den svenska titelsjukan att göra.

får inte uppfattas så, att RM2 skulle ha varit en mindre funktionssäker motor. RM2 anses tvärtom vara mycket funktionssäker, vilket klart framgår av att den efter ett och ett halvt decennium är still going strong. De insatser fpl 29 gjorde under åren i Kongo förlänade det en betydande aktning bland världens alla flygare. Kroppen har förändrats, men dess åldriga hjärta förmår fortfarande ge livskraft.

Enligt FF direktiv kommer översynsverksamheten och huvudverkstadsansvaret för RM2 att överföras från CVA till CVM den 1.5 detta år, för att ge plats för kommande motortyper.

Det är med stor saknad motorverkstaden skiljer sig från denne gamle trotjänare. Under årens lopp har varje motorindivid tagit gestalt och blivit en bekant, som så där vartannat år kommit och hälsat på för att få sina krämpor botade.

En epok i CVA:s historia är härmed till ända. Envar som läser detta bör sänka huvudet i en bugning av respekt för en trogen tjänare, som ännu några år framåt kommer att bära ansvaret för vårt luftförsvaret.

Christer Nilsson.

JULTÄVNINGEN

Skrotskulptur var kaptén Tallqvists namnteckning

De elva pusselbitarna väckte berättigt uppseende och visade sig vara svårare än vi tänkt oss. Inget helt rätt svar har inkommit. Det stod redan i tävlingspressen att det var företeelser inom CVA och vi hade en viss baktanke därmed då vi presenterade en del av kaptén Tallqvist namnteckning, som Ni ju alla har på id-korten. Kaptén Tallqvist har sträckt på sig en hel tum, då han erfarit att hans namnteckning förväxlas med majestätets. Tyvärr kom även förmodande att namnteckningen var en del av skrotskulpturen, som stod vid mässen vid familjedagen! Intresset har varit gott och vi fick t. o. m. insändare från 4064 Hjalmarsson vid Svenska FN-bataljonen på Cypern.

Enligt tävlingsordalydelsen skulle de första tre rätta lösningarna få pris, men med hänsyn till resultatet får Bergtrollet överlämna presentkort på de tre först dragna riktigaste lösningarna, som var författade av:

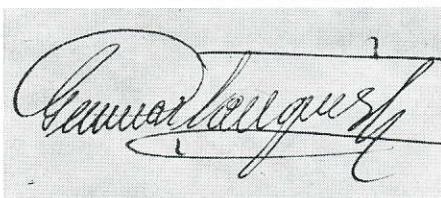
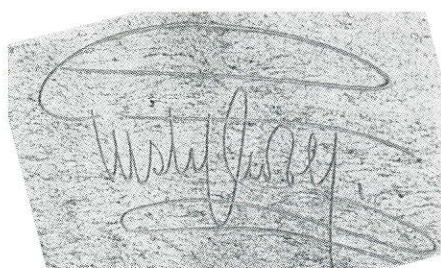
1. Sven Jansson	100
2. Olle Elgeby	780
3. Fru Doris Westergren	FF/DC

Som vid tidigare tävlingar hade Olle Elgeby beskrivit bilderna så målande att hans citat gäller som facit — utom för nr 8.

F. ö. visste inte ens Bergtrollets red rätta svaret, utan trodde att bilden av radarbaracken föreställde snickarverkstaden.

Rätt svar enligt Olle Elgeby:

1. Dessa "koveser" är de bollfångare, som sitter på stolparna vid basketbollplanen på UHF:s P-plats.

Jämförelse mellan statschefens och mobchefens namnteckningar.

2. I svunna tider var denna "vällingklocka" i dagligt bruk för att kalla till måltiderna vid Äsby Gård.
3. I denna runda tunna utav plåt, befinner sig om aftonen en högt uppsatt man, som oss slussar ut i full frihet på Europavägen.
4. Dessa insignier i det svenska vapnet, är inmurade i UHF:s kontorsbyggnads östra gavel, med 15 st. stentar i gult Höganästegele.
5. Dessa tre "takryttare" är utbyggda på CVA:s personalbyggnad.
6. Dessa fönsternischer finner man på CVA:s administrationsbyggnad.
7. Vid E-trean står denna vägvisare med CVA-skylden.
8. Skall väl vara kaptén Gunnar Tallqvist namnteckning på identitetskorten. (Tyvärr inte Elgebys utan Bergtrollets rätta svar).
9. Den först uppsatta baracken (för radarverkstaden utefter Huvudvägen. (Ett av mina vägförslag).
10. Denna detalj är tillfinnandes vid den TV-bevakade Säterbogrinden.
11. Vägskylten, som minner om förre chefen Otto Dahlin. (Också mitt förslag f. ö.)

POMPÖST JULGILLE

I mitten av mars är det litet sent att recensera elevhemmets pompösa julfest. För den som var med var det ett minne för ögat, örat, näsan och magen. Ja det var julmat, det fanns allt. Vid gillet gavs det tillfälle för gästerna att uttrycka sina tankar i poesi. Förste barden skaldade följande drapa:

Om det i gröten finns någon mandel
inköpt på Ekbackens "dyrbara" handel
låt den ej i min tallrik komma
för jag har redan barn och blomma.
Jag får säkert inget pris
för jag saknar rim på faster Louise.

Korv och skinka, grönt och stuvning
magen fått en riktig duvning
under gästfritt, trävitt tak
av julen vi fått en riktig försmak
men jag kan inte på villkors vis
få något rim på faster Louise.

Dagar kommer dagar går
vi möts igen nästa år
Då spelar Werner på klaver
Otto Dahlin och dom andra vi ser.
Hjälp mej ut ur denna kris
Jag slås med ett rim på faster Louise.

*Konditor Ofvandahl
ädelpekoralets fader
(Roland Isacson)*

CVA MONTAGE

... det är bergsäkert

CCVA granskar första exemplaret av CVA PR-skrift.

CVA har utgivit en välillustrerad skrift — CVA MONTAGE — för att presentera de resurser, som växt fram under åren på olika områden inom tele-tekniken, och som gör att företaget kan stå till tjänst med montage av markutrustningar — från den enklaste till stora serieinstallationer. CVA:s register på detta område omfattar ju inte bara teleinstallationer, utan också uppsättning av antennbärande konstruktioner och montering av elkraftförsörjande maskinutrustningar.

Broschyren har överlämnats som information till statliga och privata företag.

Frukostklubben

Arboga var skrytstad i Frukostklubben söndagen den 6 mars. Staden representerades mycket framgångsrikt av UHF genom ingenjör Anders Gernandt. Väl inbäddat i ett mångsidigt underhållningsprogram och introducerat med sång av Arbogas Marianne Einarsson, inledde han sitt tal om törst och Arboga-ölet, som var Prippen över i (kontrollerat med bandspelare), fortsatte med historik samt framhävde Arbogas moderna vapensmedja CVA och dess rusthålleri UHF. Den korta tiden utnyttjades väl för en mera ovanlig form av PR.

Från utbildningsfronten

Kommunikation

Psykologen Hallberg med elever pustar ut efter avslutad kurs.

Den i förra Bergtrollet omnämnda kursen i kommunikations- och samarbetsfrågor avslutades på kvällen den 21 jan. med "arbetsfika" på mässen.

Kursen har gått 12 måndagskvällar och har omfattat grundläggande arbetspsykologi, samarbets-, informations- och kommunikationsfrågor, idéförsäljning och personbedömning. Deltagarna har själva fått agera i diskussioner, grupparbeten och rollspel i ett antal intressanta praktikfall.

De 16 deltagarna uttryckte sin tillfredsställelse över en givande kurs och man kan förmoda att kommunicerandet

kommer att löpa än smidigare i fortsättningen. CCVA tackade kursledaren, industripsykolog Kjerstin Hallberg, med blommor och samma gjorde Rolf Jansson på kursdeltagarnas vägnar.

CVA KURSAKTIVITET: 5 KURSER PER VECKA

Under tiden jan.-febr. 1966 har utom ovan nämnda kurs anordnats 42 med totalt 167 deltagare ur CVA. Av dessa kurser har 8 ägt rum på CVA. Detta motsvarar mer än 5 kurser och 20 deltagare per vecka.

DRIFTVÄRNET

Enskild Mörkerfältskjutning

Bror Karlsson sköt 60 träff av 60 möjliga vid fredagskvällens tävling den 28 januari.

I tävlingen deltog ett 35-tal driftvärmän. På station 1 fanns en belyst 1/3-figur på 50 meter som det gällde att stående med gevär och spårjusammunition pricka in så många 5-or i som möjligt. På station 2 användes även gevär mot en belyst 1/1 i miniatyr med kammarammunition på 22 meter. Station 3 1/4-figur och huvudmål på 27 meter. Här gällde det att sätta in fem välriktade k-pistträffar i varje figur. Station 4 var helt mörk och mörkerriktmedel för k-pist användes, målet en ringad 1/1-figur på 25 meter. Station 5 även detta ett k-pistmål på 20 meter, en belyst 1/6 figur. Kvällens svåraste mål var station 6 en marschallbelyst 1/3-figur på 90 meter. Här fick skytten ligga och använda halvskarp ammunition. Samtliga patruller startade på en gång och därefter växlad stationerna. Vapen och ammunition fanns på platsen och vaktades av våra sjukvårdare. Efter tävlingen samlades alla i driftvärnsgården Zakrisberg där fruarna Hel-

my Nyrén och Britta Wallqvist bjöd på kaffe och smörgås. Genom diverse lotterier och givmilda personer kunde ett praktfullt prisbord avsluta kvällens tävling.

De bästa resultaten i klass A: 1. Bror Karlsson 60 träff, 2. Ake Dandanell 59 träff, 3. Herbert Kåberg 58 träff, 4. Lennart Löth 58 träff, 5. Holger Larsson 57 träff, 6. Lennart Larsson 56 träff, 7. Ingemar Carlsson 56 träff.

Klass B: 1. Evert Evaldsson 55 träff, 2. Erik Pettersson 55 träff, 3. Olle Karlsson 54 träff, 4. Richard Lenander 54 träff, 5. Lars Hahne 53 träff, 6. Sven Persson 51 träff, 7. Harry Hahne 51 träff.

I sjukvårdsgruppen segrade Tage Eriksson på full poäng närmast följd av Helge Rasthman.

Fruktkorgen som lottades ut vann Richard Lenander på nr 62.

GASOLTUB EFTERLYSES

Den driftvärnsman som fick låna en gasoltub ur driftvärnets förråd kontakta driftvärnsledaren på tel. 151.

GRANSTRÖM TOG DRAKEN

Den civilmilitära personalen skall under sin tjänst vid CVA bibringas färdighet i skjutning med pistol och kul-sprutepistol. För att ge övningarna tävlingskaraktär och spänning samt för att stimulera intresset har förre styresmannen Otto Dahlin uppsatt ett vandringspris — en bordsmodell av fpl 35, Draken.

Den som under årets tävlingar når bästa resultatet erövrar priset för året och får en inteckning. Det förtjänar nämnas, att den som erövrat inteckning får lämna visst handicap de två närmast följande åren. 1965 erövrades priset av Per Granström. Prisutdelning förväntades vid en lunch på Gyllene Balken, då det tillkom föregående års segrare — Gunnar Tallqvist — att överlämna priset.

Skjutningarna ordnas och ledes på ett föredömligt sätt av Bertil Blomqvist.

Inteckningar har erövrats av
Gunnar Tallqvist 1962 och 1964
Lars Frennemo 1963
Per Granström 1965

TRELÅGIGT LAGPRIS

Vid tävlingarna på Gotland 1963 erövrade CVA-UHF driftvärn ett trelågigt gasolkök med tub i lagpris. Detta gasolkök kommer nu att sättas upp som pris. Priset tillfaller den driftvärnsman som visar upp bästa poängen av fo 48 anordnade enskilda fälttävlan och uttagning I till rikshemvärnstävlingen.

Enskilda fälttävlan går i Virsbo söndagen den 24 april 1966 och omfattar fältskjutning med gevär och k-pist, punktorientering, avståndsbedömning och fri orientering. Uttagning I går på hemmabanan den 3 eller 10 maj och omfattar skjutning med valfritt vapen samt handgranatskastning.

Träna så har du chansen till ett fint pris!

Driftvärnsschefen Bertil Blomqvist beredd att överlämna priset.

VÄLKOMNA I VÅR KRETS

Gunnar Ax, driftingenjör	avd 370
Christina Bergström, kontorsbiträde	642
Kurt Bergström, ingenjör	502
Birgitta Bernhardsson, biträde	951
Lars Brändström, ingenjör	525
Bengt Daxberg, driftingenjör	523
Karl-Gunnar Engman, hjälpmontör	272
Inga Eriksson, kontorsbiträde	520
Ove Eriksson, ingenjör	502
Sture Fahlborg, ingenjör	646
Lars Finnström, ingenjör	523
Bo Fjellström, ingenjör	646
Jan Friberg, hjälpmontör	283
Henrik Groop, ingenjör	513
Håkan Hallin, ingenjör	512
Lars Hedström, telemontör	272
Bill Jacobsson, driftingenjör	522
Ingrid Johansson, kontorsbiträde	957
Gunnel Jonsson, kontorsbiträde	560
Stig Larsson, hjälpmontör	281
Margareta Lindberg, kontorsbiträde	620
Ronny Lindhé, ingenjör	515
Rolf Lundin, ingenjör	570
Christer Magnusson, ingenjör	522
Ivan Nilsson, hjälpmontör	278
Sven-Erik Mälman, telemontör	272
Kjell Söderberg, ingenjör	513
Roger Thelenius, ingenjör	570

UHF

Lennart Fors, ingenjör
Liliane Nordh, kontorsbiträde
Inga-Britt Winberg, kontorsbiträde
Kjell Palén, ingenjör

Vår hyllning mottag!

CVA

60 år

26/4	1966	Nils Blom	avd 761
30/4		Ture Nilsson	380
11/5		Sven Carlsson	200
14/5		Gustaf Engström	770
8/6		Urban Andersson	865
24/6		John Gustafsson	491

50 år

4/4		Nils-Arne Sidmar	avd 745
22/4		Martin Olsson	370
2/5		Harry Antonsson	776
3/5		Göta Andersson	380
6/5		Karl Raattamaa	271
7/5		Nils Henricson	710
10/5		Gunnar Jonsson	251
25/5		Algot Svensson	810
5/6		Tage Ericson	190
22/6		Nils Eriksson	491

UHF

50 år

22/4		Ivan Adielsson	442
17/5		Gustav Gustavsson	420

TACK SKA NI HA!

Hjärtligt tack till chefer och arbetskamrater för vänlig uppvaktning när jag slutade min anställning vid avd 992.

Eric Andersson

Ett hjärtligt tack för innehållsrik avskedsgåva.

*Ölandshälsningar
Britt Sigvardson*

Ett hjärtligt tack till chefer och arbetskamrater vid CVA för vänlig hägkomst på min 50-årsdag.

*Harry Söderström
Avd 370*

Mitt hjärtliga tack för den vackra avskedsgåvan.

Ann-Britt Alvarsson

För all vänlig hägkomst och uppvaktning på min 50-årsdag ber jag få framföra ett hjärtligt tack.

*Karl-Erik Norlander
Avd. 257*

Med dessa rader ber jag att få tacka chefer, arbetskamrater och Lennart Ekström för den gåva jag erhöll, då jag slutade min anställning på CVA.

Kurt Carlsson

Ett hjärtligt tack till CVA för julblomman.

Kalle Raattamaa

Ett hjärtligt tack till chefer och arbetskamrater för den vackra gåva jag fick mottaga, när jag slutade min anställning vid CVA.

Gull-Britt Roos

För all vänlighet och uppvaktning på min 50-årsdag ber jag få framföra mitt hjärtliga tack.

Artur Jönsson

För all uppvaktning och visad vänlighet på min 60-årsdag framför jag härmed mitt varma tack.

*Kurt Hjertén
UHF*

För all uppvaktning och visad vänlighet på min 60-årsdag framför jag härmed mitt varma tack.

*Ulf Tillberg
UHF*

För vänlig hägkomst under vår lysningstid och på vår bröllopsdag framföra vi vårt varma tack.

Barbro och Bengt Olsson

Nytt fordon i CVA transporttjänst

Motorsläden Ski-Doo — ideal för lat skidåkare.

Marktelesektionen har svårigheter att nå sina arbetsobjekt, när nederbörd i frusen form förekommer i alltför stora mängder. I vinter har svårigheterna varit speciellt stora, men så har ju också snömängderna slagit alla rekord. För utprovning har sektionen erhållit ytterli-

gare en typ av snögående fordon. Det är en ny modell av snöscooter (motor-kälke på kanslissvenska) av typ Ski-Doo RD 10-66. På bilden ser vi Holger Eriksson, 282, som med sin packning på släpkälken är på väg ut på de vita vidderna.

BELÖNINGAR

Företagsnämnden har vid sammanträde den 15 dec. 1965 tilldelat följande belöningar för materialförbättrande förslag.

2551 Gustavsson tj st 270. Modif. av jigg för tömning av elektrolyt i robotbatterier och nödackumulatörer.

Kr. 100:—

2915 Engström tj st 277. Förstärkning av kontaktdon för Fmr 7.

Kr. 100:—

AKTUELLT

FIRMA JOHAN LAGERCRANTZ

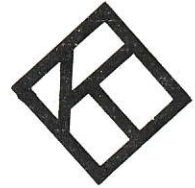
GÅRDSVAGEN 10 B · SOLNA · TELEFON 08 83 07 90

Texscan Corp. USA

SOLID STATE

SVEPGENERATORER OCH INDIKATORER

Knott Elektronik Västtyskland

FREKVENSOMRÅDE

0,5—1200 MHz

SVEPFREKVENNS

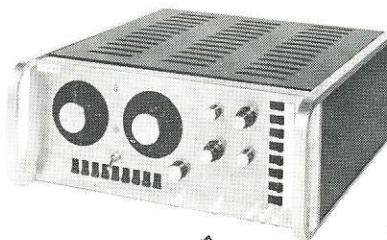
5—60 Hz

SVEPBREDD

10 kHz—300 MHz

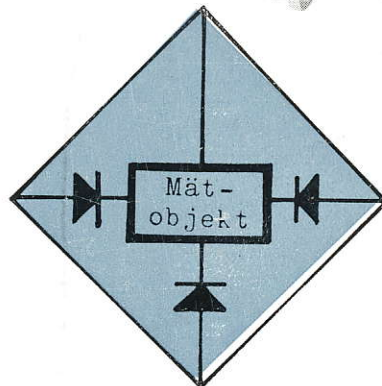
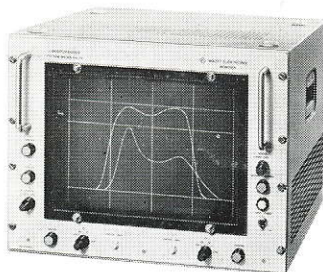
UTSPÄNNING

0,5 V_{eff}/50 ohm

TEXSCAN svepgeneratorer VS-40

och VS-80 täcker frekvensområdena 0,5—300 MHz resp. 0,5—1200 MHz. De är transistoriserade (kisel) och uppbyggda med modern tryckt kretsteknik, vilket möjliggör låg vikt och litet format. 8 valbara interna frekvensmarkeringar samt ingång för yttre. Dämpare 0—108 resp. 0—80 dB. Liten frekvensgång, $\pm 0,25$ dB. Som indikatorer finns nedanstående alternativ.

KNOTT's "Sweepscanner" SGW-920 är ett 3-kanals oscilloskop med stor skärm (220x320 mm) speciellt avsett för svepgeneratormätningar. Känsligheten är 1 mV/cm—1 V/cm, bandbredden 0—10 kHz och ingångsimpedansen 1 Mohm. Horisontalförstärkaren (frekvensaxeln) accepterar utan distorsion sinus-, triangel- och sågtoftformade kurvor. En speciell fördel är att de inbyggda frekvensmarkeringarna kan expanderas till vertikala markeringslinjer över hela skärmen. (Ej solid state).

TEXSCAN DU 88. Detta oscilloskop är en speciell X-Y-indikator med 9"-skärm konstruerad för bl. a. VS-40 och VS-80. Transistoriseringen har även här bidragit till litet format och låg vikt (ca 15 kg). Känsligheten är 1 mV/cm—1 V/cm och bandbredden 0—8 kHz. DU-88 kan förses med en speciell krets, som kan reducera bredden på markeringspulserna med 100:1, vilket är värdefullt vid så smalbandiga svep som 10—15 kHz.

Oscilloskop av standardutförande är ett tredje alternativ av indikator till VS-40 och VS-80. Fordringar: 1 mV/cm—1 V/cm, 0—10 kHz samt X-ingång.

När vi nu introducerar TEXSCAN och KNOTT på den svenska marknaden, är det ett intressant internationellt samarbete som inleds, där olika specialisters kunskaper har tagits till vara på ett effektivt sätt. Texscan och Knott skall licenstillverka varandras produkter hos Livingston i Watford, England, KNOTT i München samt Texscan i Indianapolis. Denna satsning på utvecklings- och tillverkningsindustrin kommer att medföra att vi kan erbjuda Er det modernaste och mest ändamålsenliga inom svepmättekniken. Här följer en kortfattad presentation av tillverkningsprogrammen:

TEXSCAN: Hög-effekt-svepgeneratorer, 200-1000 MHz, 5 W.

Svepgeneratorer, 20-40, 40-80, 50-100, 88-108, 250-500 och 460-920 MHz, 0,5 V.

Dämpare, fasta och variabla, 0-2 GHz.

Detektorer och markeringskristaller.

KNOTT: Olika typer av indikatoroscilloskop med stora skärmar för 1 till 8 kanaler för teletekniskt och medicinskt bruk.

Högspänningsaggregat 0-15 kV för bl. a. kärnfysikaliska ändamål.

Instrument för neurofysiologiska undersökningar.